

Onderwerp Koningsdag 2016

Steller Kees van der Helm

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 06 21536071

Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 5604774

Datum 31-03-2016

Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Ook dit jaar vieren we weer Koningsdag in Groningen. En de avond en nacht ervoor vindt de traditionele Koningsnacht plaats. Met deze brief informeren wij u over het programma en belangrijkste wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. En we komen terug op de toezegging die is gedaan omtrent de alcoholhandhaving.

Het programma voor Koningsnacht en – dag ziet er weer veelbelovend uit. Tal van artiesten zullen hun best doen om de feestgangers op verschillende locaties te vermaken en te verbazen. Op de website van de Oranjevereniging is het programma te vinden. Deze website zal voortdurend geactualiseerd worden met de meest nieuwe informatie.

Vorig jaar was het erg druk in de stad tijdens het feest. Op Koningsnacht, zo rond 01:30 uur na de afloop van de programma's op de Grote Markt en Vismarkt, ontstond er een grote publieksstroom naar de Poelestraat. Dat leverde zo'n grote piekdrukte op dat de politie in touw moest komen om de veiligheid te waarborgen.

Voor dit jaar hebben we iets bedacht om die piekdrukte af te vlakken. De afzethekken richting Poeleplein worden anders gesitueerd en worden om 0:30 uur gesloten waardoor er geen directe publieksstroom meer mogelijk vanaf de Grote Markt richting Poelestraat en omgeving. Het einde van de programmering van de verschillende podia is dit jaar gefaseerd. Op het Poeleplein stopt de programmering als eerste, daarna de Grote Markt en daarna de Vismarkt. Op de Vismarkt gaan we om 02:00 uur een surprise-act organiseren op de Vismarkt. Dat er een surprise-act komt communiceren we wel, maar wie dat is niet.

Als de programma's op de markten eindigen wordt surprise-act mét de naam van de artiest op de schermen getoond en lanceren we dit via de sociale media. We verwachten dat een substantieel deel van de bezoekers om 02:00 uur naar de Vismarkt zal gaan. Als de surprise-act rond 02:30 afgelopen is, zal een deel van de bezoekers naar huis gaan is de verwachting.

Ook tijdens Koningsdag is het erg druk in de binnenstad. Die druk verlichten we dit jaar door op de drafbaan het Kingsland festival te laten organiseren. Naar verwachting zullen daar ca. 20.000 mensen op afkomen. De programmering start om 12:00 uur en eindigt om 23:00 uur. Uit de elektronische voorverkoop blijkt dat er meer dan 60% van de bezoekers uit de stad komt.

Dit jaar hebben wij het bureau CrowdProfessionals gevraagd ons te adviseren rond de crowdmanagement maatregelen van Koningsnacht en Koningsdag. Het adviesrapport treft u aan als bijlage. Wij hebben de adviezen besproken met de parate diensten en organisatoren. Niet alle adviezen zijn door ons overgenomen. In de bijlage treft u een notitie aan waarin we dat toelichten en onze keuze motiveren.

Dit jaar vervolgen we de ingeslagen weg van 'meer communicatie'. Ook het rapport van CrowdProfessionals geeft het belang aan van goede en degelijke communicatie vooraf en tijdens de festiviteiten. Er wordt meer en specifieker van te voren gecommuniceerd met potentiële bezoekers. En we gaan meer en betere communicatiemiddelen inzetten om bezoekersstromen tijdens het feest te sturen en te reguleren. Looproutes worden duidelijk gemarkeerd en door middel van grote digitale schermen worden de bezoekers optimaal geïnformeerd over programma, routes, omleidingen en actuele informatie. De communicatie via de social media wordt geïntensiveerd.

Als er zich een calamiteit voordoet worden teksten vermeld die de mensen vertellen wat ze moeten doen.

We vinden, samen met de organisatoren en ondernemers de veiligheid van het feest erg belangrijk. Alcoholhoudende dranken in glas en blik leveren veiligheidsrisico's op. Dat beperken we met een aantal regels: door de horeca te verplichten deze dranken in plastic te schenken, door de winkels te verbieden alcoholhoudende dranken in glas en blik te verkopen en een verbod in te stellen op het bij zich hebben van meer dan één alcoholhoudende consumptie. Die laatste regel is erop gericht om te voorkomen dat mensen grote hoeveelheden drank meenemen. De flessen die door deze mensen op straat worden gegooid leveren veiligheidsrisico's op. In de vorige jaren hebben gezien dat deze regels werken. Want er ligt minder glas en blik op straat. Die regels moeten gehandhaafd worden anders verliezen ze hun kracht. Naast dit van te voren te communiceren en toe te lichten gaan we overtredingen van deze regels handhaven. Als duidelijk zichtbaar is dat mensen meer dan één consumptie bij zich hebben wordt ingegrepen. We verzoeken de mensen vriendelijk het teveel aan consumpties in te leveren. Wij doen dit allemaal vanwege de veiligheid van de bezoekers en niet om mensen te verplichten de consumpties bij de organisatoren van het feest te kopen.

Aanvankelijk was er onrust ontstaan bij enkele ondernemers in de binnenstad. In goed overleg is een oplossing op tafel gekomen die voor alle partijen acceptabel is en daarmee is de onrust weggenomen.

Wij zien uit naar een bruisend en veilig feest dat past bij de stad en waarbij zowel de bezoekers als de organisatoren plezier aan zullen beleven.

Wij stellen uw raad voor om tijdens de raadscommissie F&V van 6 april over de onderwerpen van deze brief met u van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. den Oudsten', with a horizontal line underneath.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'P. Teesink', with a horizontal line underneath.

de secretaris,
Peter Teesink

Implementatie aanbevelingen Crowdprofessionals.

De aanleiding voor het inschakelen van het bureau Crowdprofessionals is ingegeven door de evaluatie van de viering van Koningsdag 2015 en de jaren daarvoor. In toenemende mate is door de politie aangegeven dat er op bepaalde momenten, onaanvaardbare risico's ontstonden en dat de veiligheid niet meer kon/kan worden gegarandeerd. Om met elkaar, de organisatoren, horeca, operationele diensten en gemeente, een zo veilig mogelijke gezellige viering te realiseren is een frisse blik op de problematiek wenselijk gebleken. Crowdprofessionals kreeg de opdracht een analyse te maken van de situaties op de festiviteiten locaties en de soms al ingevoerde maatregelen. Ook is gevraagd om met adviezen te komen om het nog beter te doen

Duidelijk is in dat niet kan worden verwacht dat alle voorgestelde maatregelen in het rapport van Crowdprofessionals t.b.v. de viering al in 2016 volledig kunnen worden uitgewerkt en kunnen worden ingevoerd. Sommige maatregelen vragen nader overleg en draagvlak. Vooral de toetsing van alle maatregelen aan de algemeen leidende crowdmanagementmaatregelen, zoals verwoord in het rapport, vragen een gedegen weging. De basisgedachte van het inschakelen van de heer Wijnveld van Crowdprofessionals is de volgende:

Wij koersen op Koningsdag 2017

In 2016 implementeren wij de maatregelen die we in 2016 al kunnen doorvoeren en maatregelen die een onaanvaardbaar risico met zich meebrengen.

Kern: vermijden van overcrowding! waar door er wordt voorkomen dat er onaanvaardbare risico kunnen ontstaan

De maatregelen zijn per gebied in beeld gebracht met als doel zoveel mogelijk de risico's te beperken

Hoofdaanbevelingen (algemene crowdmanagement principes en aanbevelingen per deelgebied: 1. Grote Markt 2. Vismarkt 3. Poelestraat/Poeleplein en Peperstraat 4. Ellebogen

Welke maatregelen hebben wij al doorgevoerd t.o.v. K2015?

Oranjevereniging heeft voor GM, VM, Waagplein, Westerhaven, Reitersmakersrijge, Ossenmarkt, Vrijmarkt een beveiligingsplan gemaakt waarin scenario's worden beschreven en de maatregelen die de organisatie uitvoert, het aantal beveiligers per gebied, de centrale aansturing van de beveiligers, EHBO en verkeersregelaars De deelgebieden Ellebogen en Poeleplein worden niet door Oranjevereniging georganiseerd. De gemeente is in gesprek met de opsteller van het bovenstaand plan (John Boersma) om ook voor deze twee deelgebieden in hetzelfde format een praktisch beveiligings- ontruimingsplan te maken

- M.b.t het onderdeel ontruiming in deze plannen: er wordt nog een integraal plan voor de ontruimingsinstructies voor de verschillende deelgebieden/straatniveaus gemaakt. Speciale aandacht krijgt nog het gegeven dat alle horecagelegenheden een gebruiksvergunning hebben met brandveiligheidsvoorschriften. Maar dat daarin geen rekening is gehouden met een grootschalig evenement in de gehele binnenstad (met bijbehorende publieksstromen). Hiervoor wordt een externe ingezet om naast de

ontruimingsplannen van de festiviteitengebieden (de openbare ruimte) alle in gebruik zijnde gebieden goed in kaart te brengen. De individuele horeca – ontruimingsplannen moeten aansluiten bij de overstijgende plannen.

- Wisselende eindtijden van evenementen incl. zorgen voor sturing van de publieksstromen richting de minder kwetsbare gebieden t.a.v. overcrowding. Poeleplein stopt als eerste op Koningsnacht, en wordt gevold door de Grote Markt. Als laatste sluit de programmering op de Vismarkt (2.30 uur) met een surprise -act (een publiekstrekker)
- Om 00.30 uur wordt de doorgang voor Vindicat en de doorgang naar de Poelestraat gesloten zodat bezoekers alleen via het Schuitendiep en via de Gelkingestraat/Oosterstraat de Poelestraat kunnen betreden
- De inzet van communicatiemiddel voor het managen van publieksstromen en andere informatie bv over programmering vooraf én tijdens het evenement wordt vergroot. Het gebruik van matrixborden, drips, social media en de website wordt uitgebreid. Deze communicatiemiddelen kunnen a la minute vanaf het gemeentelijk coördinatiepunt worden aangestuurd en gewijzigd.
- De operationele afstemming met de beveiligers van de verschillende deelgebieden en horecabedrijven vindt plaats vanaf het centraal gemeentelijke coördinatiepunt. De verschillende beveiligingsbedrijven staan in direct contact met het centrale coördinatiepunt en worden aangestuurd door een ervaren centralist.
- Ten aanzien van de vele fietsen wordt het gebied voor het fietsparkeerverbod uitgebreid (bijv. hoek Poelestraat en Oosterstraat en hoek Vismarkt en tussen beide Markten). Tegelijkertijd faciliteren we het parkeren van de fietsen op de veilige plekken door extra rekken te plaatsen en door in de communicatie voor en tijdens het evenement hier extra aandacht aan te besteden.
- Op de Drafbaan wordt op Koningsdag een groot evenement met kaartverkoop georganiseerd: Het Kingsland festival van 12.00-23.00 uur Naar verwachting zullen 20.000 tot 25.000 bezoekers dit evenement bezoeken. Meer dan de helft van de op dit moment verkochte kaarten zijn voor bewoners van de stad. De programmering in de stad eindigt om 21.00 uur. Deze eindtijd is in samenspraak met de organisatie en operationele diensten gerealiseerd. De programmering op de drafbaan is gepland tot 23.00 uur waardoor er naar verwachting geen of nauwelijks bezoekers na afloop naar de binnenstad zullen trekken. Woensdag 28 april is voor veel bezoekers een reguliere werk-/schooldag. De verwachting is dat na het evenement veel bezoekers naar huis gaan.

Wij hebben op dit moment afstemming met de vervoersondernemingen en de organisator om het aan- en afvoer van de bezoekersstromen te reguleren door gebruik te maken van combi-tickets (entree + vervoer). Hierdoor hebben wij al vooraf zicht op waar de bezoekers vandaan komen.

Tenslotte is onlangs het Proces Evenementenvergunningen vastgesteld door de Burgemeester. In dit proces is vastgelegd dat de gemeente – Evenementenmanagement - de regierol heeft voor, tijdens en na het evenement. Dit betekent dat het reguliere verloop van het evenement plaatsvindt onder regie van de Eventmanager. Separaat wordt een voorstel gedaan voor de organisatie en coördinatie rond het evenement

Hoofdaanbevelingen

Aanbeveling 1	Eén Integraal Operationeel Plan (IOP) met per deelgebied een: <ul style="list-style-type: none"> - calamiteitenregeling (scenariobeschrijving incl. ontruiming en instructies bij calamiteiten aansluitend bij bestaande horecaplannen) - Veiligheidsplan - Ontruimingsplan voor de openbare ruimte - Ontruimingsplannen van de individuele horecabedrijven worden zoveel mogelijk afgestemd op de overall ontruimingsplannen.
Overgenomen in planvorming	- Deels: (afstemming met de individuele horecabedrijven vraagt veel tijd) Prioriteit ligt bij de Poelestraat en specifiek Poeleplein)
Overwegingen	- Gemeente geeft opdracht voor ontruimingsplan per deelgebied vanuit integrale visie) Is geregeld Daarnaast per gebied een beveiligingsplan, Ontruimingsplan voor de openbare ruimte maakt onderdeel uit van het plan. In dit plan wordt ook aangegeven hoe de afstemming is/wordt geregeld met de individuele horecabedrijven Een integraal handavingsplan (wordt separaat meegestuurd) gemeente (ST, VTH) dat afgestemd wordt met politie, inclusief afstemming integrale briefing politie, beveiligers
Voorstel planvorming	

Aanbeveling 2	Integrale operationele aansturing op de dag zelf, gemeente nadrukkelijk coördinerend aanwezig, alle diensten leveren maximaal hun bijdrage De gemeente in de regierol t.b.v. uitvoering draaiboeken.
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	Ja, deden we al. Gemeente nog meer focus op gemeentelijke regierol. Eventmanager EM is eerste aanspreekpunt voor andere diensten (politie) Rapport geeft legitimatie om de ingezette koers door te voeren. (zie hiervoor aparte notitie)
Voorstel planvorming	Met politie maakt de gemeente (EM en OOV) concrete afspraken over de uitvoering van de coördinatie op de dag zelf.

Aanbeveling 3	De kaderbrief met beleidsuitgangspunten is de basis voor verdere integrale planvorming en integrale aansturing van het evenement. De kaders leveren nog onvoldoende per deelgebied de contouren voor vergunningsaanvragen en verdere planvorming (toezicht en handhaving)
Overgenomen in planvorming	- Ja, Dit is een aanbeveling waarmee we bij de volgende edities van Koningsdag rekening houden.
Overwegingen	N.a.v. kaderbrief is er op 16 december 2015 een bijeenkomst geweest met organisatoren en ondernemers om de uitgangspunten van de kaderbrief te bespreken. Hierin is de kaderbrief toegelicht, ook naar de implicaties per deelgebied. Dit stelde het de ondernemers in staat om hun aanvraag in te dienen
Voorstel planvorming	In editie 2017 focus op kaders per deelgebied die op tijd onder de aandacht wordt gebracht van de ondernemers.

Aanbevelingen per deelgebied

Grote Markt

Aanbeveling	Afsluiten bezoekersstroom van Grote Markt naar Poelestraat noodzakelijk
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	Was al gangbaar
Voorstel planvorming	Nu in overleg en mede op basis van rapport blijft Poelestraat vanaf Grote Markt tot 00.30 uur bereikbaar via route achter backstage area (natuurlijke sluiting). Vanaf 00.30 uur gaat deze doorgang ook dicht. duidelijk communicatie vooraf waardoor publiek niet voor verrassing komt te staan.

Aanbeveling	Hekkenlijn Grote Markt en Tussen Beide Markten verwijderen
Overgenomen in planvorming	- Nee
Overwegingen	Advies politie om voor de zekerheid wél stand-by hekken klaar te zetten tegen de gevel en deze te gebruiken als daar noodzaak voor bestaat.
Voorstel planvorming	

Aanbeveling	Communicatie bezoekersstromen
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	Was al gangbaar
Voorstel planvorming	Uitwerking in communicatieplan. Extra aandacht voor informatie vooraf in schriftelijke communicatiemiddelen, social media. Er wordt sterk ingezet op de communicatie tijdens de viering door inzet van matrixborden en drips. Ook tijdens de viering wordt de sociale media uitgebreid ingezet om de publieksstromen te managen en informatie te verstrekken over de programmering

Aanbeveling	Organisator evenement Grote Markt: vergunningaanvrager en uitvoerder zijn twee partijen, Aanbeveling: bij 1 partij i.p.v. 2
Overgenomen in planvorming	- Nee
Overwegingen	Oranjevereniging is hoofdorganisator en daarmee vergunningaanvrager. Uitvoerder werkt onder de vlag van de Oranjevereniging en levert via de Oranjevereniging draaiboeken aan. Bij afstemminggesprekken is uitvoerder zelf aanwezig.
Voorstel planvorming	

Aanbeveling	Positie podium en toiletten (pagina 15)
Overgenomen in planvorming	- Deels, draaiing podium is akkoord bij politie. Nader overleg over definitieve plaatsing taps en toiletten -
Overwegingen	Podium op andere plek. Nieuwe plek is besproken met Crowdprofessionals en politie
Voorstel planvorming	

Vismarkt

Aanbeveling	Van belang om calamiteitenroutes vrij te houden van obstakels (dus ook van fietsen)
Overgenomen in planvorming	- Deels, Vismarkt ZZ wel een fietsparkeerverbod en Vismarkt NZ niet
Overwegingen	Vorig jaar zijn de barren op het trottoir Vismarkt NZ versmald van 5 naar 3 m. dat levert een voldoende doorstroomruimte op. In de 'luwte' van deze barren kunnen fietsen geparkeerd worden zonder dat de

	doorstroming hierdoor in gevaar komt. Bovendien bieden we extra fietsenrekken bij Korenbeurs/Akerk aan.
Voorstel planvorming	

Aanbeveling	Communicatie ruim vooraf m.b.v. inzet verschillende middelen
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	Inzet op meer communicatie d.m.v. matrixborden en drips , intensieve aandacht op social media (ook scannen)
Voorstel planvorming	Via Communicatieplan (wordt t.z.t separaat aangeleverd

Aanbeveling	Organisator is Oranjevereniging, uitvoering door verschillende producenten. Vanuit gemeente, politie en hulpdiensten moet er een directe operationele lijn zijn tijdens de uitvoering (via voorgestelde koppels met o.a. organisatie)
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	Beveiligers staan in direct contact met coördinatiepunt gemeente
Voorstel planvorming	

Aanbeveling	Streng handhaving m.b.t vrijhouden plekken van obstakels (p 15)
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	
Voorstel planvorming	

Poelestraat, Poeleplein en Peperstraat

Aanbeveling	Zo min mogelijk obstakels in de straten plaatsen. Indien een obstakel wordt geplaatst zo dicht mogelijk bij de gevel
Overgenomen in planvorming	- Deels; in overleg tussen partijen gewijzigd;
Overwegingen	Intensief contact geweest met vertegenwoordiger van horecaondernemers rond het Poeleplein. Na lezing van de plannen Crowdprofessionals kwamen zij schriftelijk met twee opties en hadden nog een derde achter de hand. Uiteindelijk vond er op woensdag 9 maart gesprek tussen horecaondernemers, organisator, gemeente, politie. Crowdprofessionals was hierbij aanwezig. Uitkomst gesprek is: een klein podium aan de kop van het terraseiland (ter

	hoogte van de Stadlander) en geveltaps. Ten alle tijden moet een 4.5 meter doorgang gegarandeerd zijn. Het midden terras blijft vrij van obstakels. De 4.5 meter vrijhouden geldt voor de gehele Poelestraat en Peperstraat. Geveltaps toegestaan geen podium aan het begin Poelestraat en geen bak en braad gelegenheid Politie advies geeft aan geen taps in de Peperstraat tot aan Papengang!
Voorstel planvorming	In verband met looproute publiekstromen nog kijken naar vereiste vorm podium (zodat publiek niet aan achterkant tegen podium aanloopt) Producent bekijkt de mogelijkheden

Aanbeveling	Communicatie vooral richten op (het voorkomen van) overcrowding. Bezoekers informeren over vluchtwegen.
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	
Voorstel planvorming	Uitwerking in communicatieplan, beveiligingsplan en ontruimingsplannen

Ellebogenbuurt

Aanbeveling	Straten en stegen rondom de Ellebogen vrij van obstakels, vooral fietsen
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	
Voorstel planvorming	Uitgewerkt in Handhavingsdraaiboek

Aanbeveling	Bij ontruiming moet diagonale hek op de Stoeldraaijerstraat wel geopend worden
Overgenomen in planvorming	- Ja
Overwegingen	
Voorstel planvorming	Na aanleiding eerdere evenementen, waarbij goede ervaringen zijn opgedaan wordt er intensief samengewerkt met de aanwezige beveiliging in de horecabedrijven.

ANALYSE

CROWD MANAGEMENT

KONINGS DAG GRONINGEN 2016

VOOR HET GEBIED GROTE MARKT, VISMARKT, POELESTRAAT & "ELLEBOGEN"
GRONINGEN

Betreft: Advies crowd management Koningsdag Groningen 2016
Datum: 09 februari 2016
Kenmerk: CP03/GEMGRO-001
Adviseurs: Frank Wijnveld & Dion Gudden

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	4
2.	CROWD MANAGEMENT	5
2.1	Het belang van crowd management.....	5
2.2	DIM-ICE & RAMP-analyse	7
3.	BELEIDSUITGANGSPUNTEN	10
3.1.	Workshopuitkomsten	10
3.2	Interviews	10
3.3	Kaderbrief; de leidende beleidsuitgangspunten Koningsdag 2016	11
4.	AANTALLEN, INSTROOM, CIRCULATIE & UITSTROOM.....	12
4.1	Aannames bezoekersaantallen.....	12
4.2	Spreiding en instroom; druk op Koningsnacht.....	13
4.3	Circulatie en verbindingssassen & -gebieden.....	14
4.4	Uitstroom en fasering.....	14
5.	CONCEPT AANVRAAG 2016	15
5.1	De Grote Markt.....	15
5.2	De Vismarkt	15
5.3	Poelestraat.....	15
5.4	Vrijmarkt & Ellebogen.....	15
6.	GROTE MARKT	16
6.1	Knelpuntenanalyse / ervaringen 2015.....	16
6.3	Advies met betrekking tot inrichting	16
6.4	Advies rond communicatie	18
6.5	Advies aangaande de organisatie / management	18
7.	VISMARKT	19
7.1	Knelpuntenanalyse / ervaringen 2015.....	19
7.3	Advies met betrekking tot inrichting	19
7.4	Advies rond communicatie	20
7.5	Advies aangaande de organisatie / management	20
8.	POELESTRAAT/-PLEIN & PEPPERSTRAAT	21
8.1	Knelpuntenanalyse / ervaringen 2015.....	21
8.3	Advies met betrekking tot inrichting	21
8.4	Advies rond communicatie	23
8.5	Advies aangaande de organisatie / management	23

9. ELLEBOGEN EN GEBIED VRIJMARKT	24
10. INTEGRALE OPERATIONELE PLANVORMING & COORDINATIE	25
11. BIJLAGEN	26
Bijlage 1: Kaderbrief Koningsdag 2016	26

1. INLEIDING

CrowdProfessionals heeft in het najaar van 2015 de opdracht gekregen om de gemeente Groningen te adviseren aangaande het crowd management rond de viering van Koningsdag in het gebied van/rondom met name de Grote Markt, Vismarkt, Poelstraat (en -plein). In de eerste fase is middels een workshop gekeken naar de ervaringen met het crowd management op Koningsdag (en nacht) voor dit gebied. Aanvullend werd informatie verkregen uit diverse bronnen (schriftelijke stukken 2015), interviews en gebiedsinventarisatie ter plaatse. Naar aanleiding van de bespreking tijdens de workshop zijn ook de Peperstraat en Grote- en Kleine Elleboog meegenomen in de interviews en analyses.

In de kern wordt hét risico rond Koningsnacht en -dag, los van openbare orde vraagstukken, gevormd door risico's van overcrowding en potentiële problemen met ontruiming/ontvluchting. Deze risico's hebben wij dan ook per gebied in beeld gebracht en geanalyseerd, zodat zij, waar mogelijk, gereduceerd kunnen worden door planvorming op maat en een daaruit voortvloeiende effectieve integrale inzet. Dit lukt alleen indien alle stakeholders en diensten de handen ook werkelijk ineenslaan en samenwerken; voor, tijdens en na het evenement.

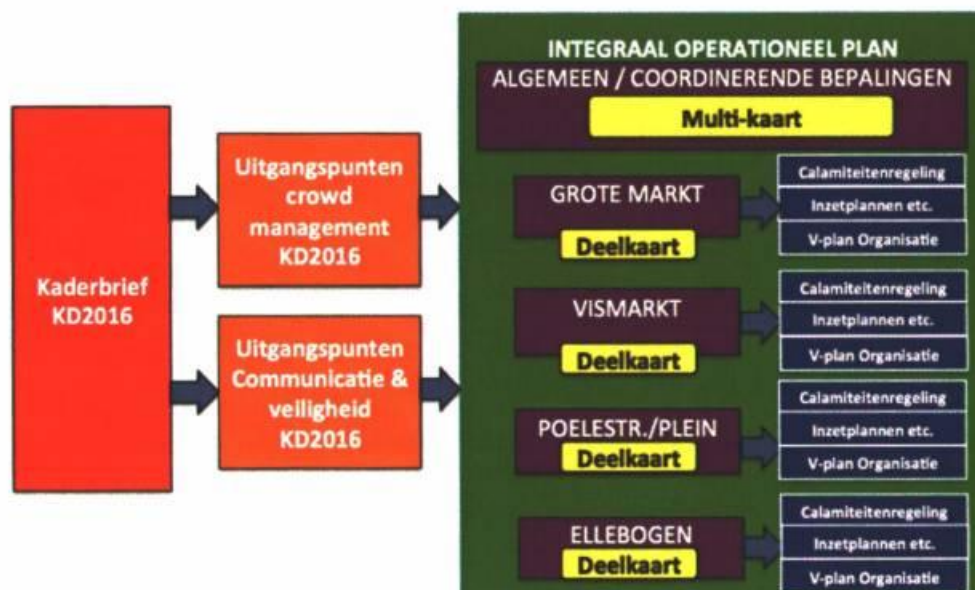
In dit rapport staan als aanbeveling de algemeen leidende crowd managementprincipes voor Koningsdag 2016 beschreven alsmede de uitgangspunten per deelgebied (Grote Markt, Vismarkt Poelstraat/-plein, Peperstraat en Ellebogen). Alle aanvragen voor evenementvergunningen (en art. 35 Drank- & Horecawet aanvragen) binnen deze gebieden kunnen nu getoetst worden aan dit crowd managementadvies.

Met dit rapport in de hand kunnen operationele (inzet- en deel)plannen gemaakt worden alsook het model voor Toezicht & Handhaving. Wij adviseren om, binnen het model van één Integraal Operationeel Plan (IOP), per deelgebied ondermeer ook een calamiteitenregeling uit te werken zodat per deelgebied zicht ontstaat op de benodigde inzet van mensen, middelen en maatregelen voor een effectieve ontruiming. Door de planvorming integraal en systemisch te verrichten is samenwerking een voorwaarde en kunnen opvolgende plannen en regelingen nooit strijdig zijn met de aanvankelijke beleidsuitgangspunten.

Wij gaan in dit rapport ook in op de inhoud en rol van de gemeentelijke *Kaderbrief* en de gemeentelijke regierol. Ook aangaande de operationele aansturing op de dag zelf stellen wij dat deze integraal plaats moet vinden, de gemeente nadrukkelijk coördinerend aanwezig moet zijn en alle diensten maximaal hun bijdrage moeten leveren aan het geheel. Soms betekent dat aanpassing van de reguliere werkwijze; bijvoorbeeld onverkorte uitvoering van calamiteitenroutes door alle hulpverleningsdiensten.

In het stelsel zoals Groningen dat nu voert beoogt de *kaderbrief* de van toepassing zijnde beleidsuitgangspunten te formuleren voor de festiviteiten rondom Koningsnacht- en dag. De beleidsuitgangspunten/kaders dienen per deelgebied ok de contouren voor vergunningaanvragen/-verlening te formuleren met betrekking tot crowd management-, veiligheid- en organisatie eisen. Op dit moment voorziet de kaderbrief voor Koningsdag 2016 naar onze mening onvoldoende in concrete uitgangspunten voor zowel vergunningaanvragen en -verlening, als verdere planvorming, coördinatie, toezicht & handhaving en evaluatie van de festiviteiten in de binnenstad.

De kaderbrief met beleidsuitgangspunten zou in onze optiek tevens de basis moeten vormen voor verdere integrale planvorming en integrale aansturing van het evenement. Het is cruciaal dat er eerst een "fundering" voor Koningsdag wordt opgesteld, voordat vergunningsaanvragen beoordeeld kunnen worden en planvorming, samenwerking, coördinatie en evaluatie kunnen worden uitgevoerd. Figuur 1 geeft het model voor integrale planvorming weer zoals wij dat adviseren. In dit rapport onderbouwen wij mede deze stelling.

Figuur 1: Model integrale planvorming KD2016

2. CROWD MANAGEMENT

2.1 Het belang van crowd management

Crowd management is een onlosmakelijk onderdeel van het inrichten en organiseren van goede evenementen. Als onderdeel van het safety-management levert crowd management een belangrijke voorwaarde voor veiligheid. Waar *safety* gaat over publieks-, verkeers- en fysieke veiligheid en deze aspecten vooraf goed geanalyseerd en geprepareerd kunnen worden, vormt *security* het sluitstuk op die plaatsen waar zekerheid niet alleen met safety en crowd management te bereiken is en beveiliging, politie- en cameratoezicht, afsluitingen of andere harde maatregelen benodigd zijn. Ook *health* in brede zin (medische voorzieningen, technische hygiëne, goede horeca voorzieningen en uitvoering etc.) is belangrijk voor de veiligheid van bezoekers en vormt een wezenlijke voorwaarde voor een veilig en kwalitatief hoogwaardig evenement.

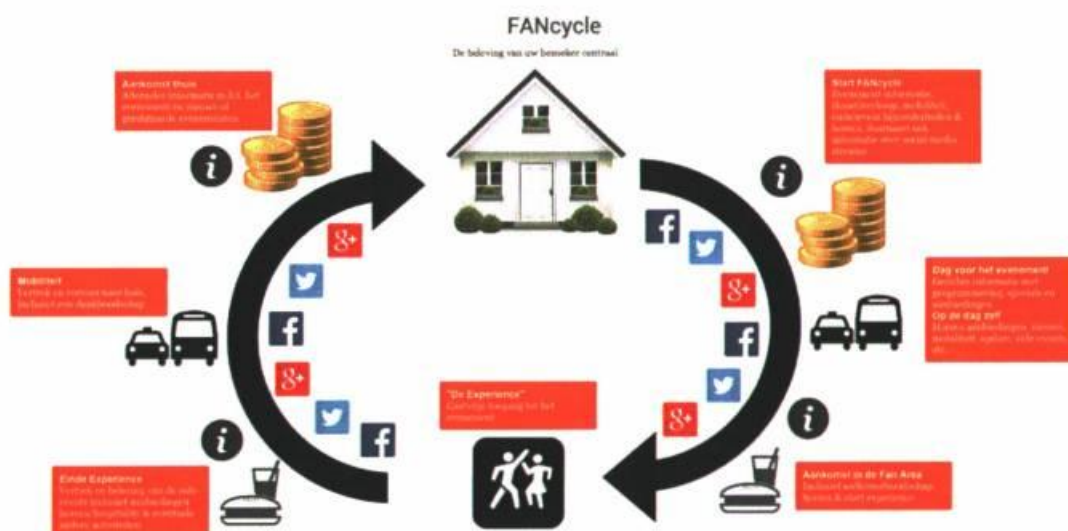
In de fase voorafgaand aan het evenement zijn, zeker bij terugkerende evenementen, veel zaken al te voorspellen. Door vooraf een goede analyse te maken en de uitkomsten te gebruiken voor planvorming op maat, worden geïdentificeerde risico's waar mogelijk gereduceerd of zelfs uitgesloten terwijl door deze optimalisatieslag ook een hoger serviceniveau geboden kan worden aan bezoekers van het evenement. Een veilige dichtheid is niet alleen voorwaarde voor *veilig voelen*

(sociale veiligheid en beleving), maar tegelijkertijd is dit ook een goed beginsel voor bijvoorbeeld horecaondernemers omdat bezoekers, ondanks de gezellige drukte, toch bij de bar kunnen komen.

Als te veel mensen binnen te korte tijd binnen een gebied aanwezig zijn wordt bewegen moeilijker, daalt de (potentiële) loopsnelheid en nemen stapsgewijs ook de kansen om snel te vluchten uit gebieden af. Goede crowd managementplanning voegt waarde toe op 3 gebieden:

- Absolute veiligheid,
- Service / relatieve veiligheid (experience & city marketing) &
- Ontruimen/ontvluchten.

Het streven bij het ontwerpen van het crowd management bij evenementen moet zijn om de aankomst, het verblijf en het vertrek van bezoekers optimaal te laten verlopen. CrowdProfessionals werkt daartoe volgens het FANcycle model; iedere goed georganiseerde fase levert een bijdrage aan de optimale experience voor gasten. Essentieel zijn ontvangst, doorstroming en uitstroom, maar ook informatievoorziening en serviceverlening naar bezoekers.

Figuur 2: FANcycle; optimalisatie voor bezoekers

Ter vorming van het optimale bezoekersmodel maken wij bij voorkeur gebruik van een aantal tools:

- Workshop,
- Interviews &
- DIM-ICE en RAMP-analyses.

CrowdProfessionals werkt volgens de theorieën/systematiek van de Britse Prof. Dr. G. Keith Still. Wij lichten dit in de volgende paragraaf nader toe.

2.2 DIM-ICE & RAMP-analyse

Prof. Dr. G. Keith Still stelt in zijn boek *Introduction to crowd Science*¹ dat potentiële risico's in gebieden het best geanalyseerd kunnen worden aan de hand van 3 leidende factoren die in het verleden steeds, apart of in combinatie, oorzaak bleken voor ontstane rampen met grote menigten:

- Design (D)
- Information (I)
- Management (M)

Het Design, ofwel het ontwerp en inrichting van een (evenementen)gebied bepaalt voor een substantieel deel de wijze waarop publieksstromen verlopen, waar bottlenecks ontstaan, hoe ontruiming kan verlopen en hoeveel mensen veilig kunnen verblijven binnen een (deel)gebied. Het ontwerp biedt ook een kans om publieksstromen te sturen c.q. te beïnvloeden. Als in bepaalde gebieden de druk hoog dreigt te worden (bijvoorbeeld op basis van eerdere ervaringen in de Poelestraat) kan gekozen worden om het aantal mensen te limiteren, dan wel rondom deze plaatsen voldoende ruimte te creëren om mensen de keuze te bieden om de drukte te verlaten. Het is duidelijk dat in dergelijke gevallen het gebied waar "overcrowding" dreigt niet te groot mag zijn, want dan kan men zich niet bewegen richting rustiger gebied en is drukte geen keuze meer.

De informatie die bezoekers ontvangen, in de voorfase, tijdens het evenement en bij vertrek, is bepalend voor de keuzes die zij (massaal) zullen maken. Het is belangrijk om informatie tijdig, uniform, begrijpelijk en goed gedoseerd aan te bieden. *Verwachtingsmanagement* is een term die hierbij van belang is: goed informatiemanagement kan mensen verleiden om iets wel of niet te doen of om ergens wel of niet heen te gaan op een bepaald moment, maar tevens weet men wat men kan verwachten, wat de voorwaarden of beperkingen zijn (afsluitingen, sluitingstijden, omleidingen etc.). de menigte zal eerder accepteren dat dingen zijn zoals ze zijn. Zeker met de huidige middelen komt informatiemanagement in een ander licht te staan. Social media, website en informatie via LED-schermen en geluidsarrangementen voor deelgebieden kunnen ingezet worden om het crowd management- en ontruimingsconcept op de juiste momenten en manieren te versterken.

De integrale organisatie moet functioneren op basis van een plan en daarmee een adequate aanpak gereed hebben voor maatgevende scenario's per (deel)gebied. Samenwerking is voordelig en hierbij is het ook van belang om ook organisatoren, horeca en mogelijk anderen (stadstoezicht, beveiliging, portiers etc.) te betrekken in de aanpak. Iedere stakeholder heeft in de juiste dosis een eigen verantwoordelijkheid in te vullen door het leveren van een bijdrage. Waar nodig kunnen (of moeten) inspanningen afgedwongen/geborgd worden middels de (evenementen)vergunning.

Elk van de 3 elementen dienen in 3 verschillende fasen te worden geanalyseerd:

- Ingress (I)
- Circulation (C)
- Egress (E)

Gebieden "gedragen" zich anders tijdens de instroom dan in een uitstroom. Personeel heeft een andere taak, informatie moet op andere plaatsen aangeboden worden en de integrale organisatie is

¹ *Introduction to crowd science, Prof. Dr. G.K. Still 2014.*

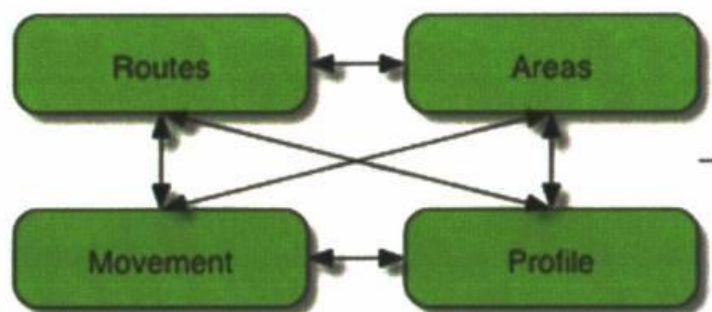
met een andere aanpak bezig. Daarom moet per fase gekeken worden welke eisen gelden voor de 3 elementen. Wij hebben deze analyse ook verricht bij het kijken naar de situatie in de deelgebieden tijdens Koningsnacht- en dag.

Tot slot moet de verrichtte analyse nog eens herhaald worden voor een situatie dat zich een (*maatgevende*) calamiteit² voordoet; wederom per afzonderlijke fase. Als tijdens de instroom van de Poelestraat om 01.00 uur 's nachts zich een grootschalige calamiteit voordoet in de straat – bijvoorbeeld een massale vechtpartij - dan moet de integrale organisatie een plan gereed hebben om hiermee om te gaan. Het probleem is dan ondermeer dat voor de ingang van de straat aan de zijde Markt grote groepen mensen staan die mogelijk de ontruiming blokkeren. Er zullen voor een maatwerkplan dus uitwerkingen (scenario's) per fase gemaakt moeten worden die in de vorm van taakkaarten voor essentiële posities geadresseerd en geborgd moeten worden. Zo ontstaat een geheel aan effectieve operationele scenario's en regelingen per deelgebied en wordt operationele aansturing tijdens Koningsnacht- & dag eenvoudiger terwijl alle betrokkenen vooraf exact weten welke inzet aan mensen, middelen en maatregelen zij moeten leveren op welk moment.

Binnen deelgebieden helpt een RAMP-analyse³ om de reële risico's goed in beeld te krijgen en een effectief veiligheidsconcept te ontwikkelen. RAMP staat voor:

- Routes
- Area
- Movement
- Profile

Deze onderdelen houden verband met elkaar en na analyse geven de uitkomsten meer informatie over een gebied ten behoeve van maatwerk in planvorming. De hoofdstukken 6, 7, 8 en 9 beschrijven deze analyse per deelgebied.

Figuur 3: RAMP-analyse, Prof. Dr. G.K. Still

2.3 Wettelijke eisen & normen

Vaak wordt voor de beoordeling van evenementen en normen gekeken naar het Bouwbesluit 2012. Het Bouwbesluit bevat voorschriften voor het uitvoeren van bouwactiviteiten, bouwen, verbouwen, gebruiken en slopen van bouwwerken. Deze voorschriften gelden voor nieuwe en bestaande

² Wij bedoelen met maatgevend scenario dat scenario waarbij de kans dat het incident gebeurt reëel is terwijl de impact ook fors is en tot ontruimen en snelle inzet van hulpdiensten noopt.

³ Ook een analysetool welke gevormd is- en beschreven wordt door Prof. Dr. G. K. Still in zijn boek *Introduction to crowd science*, 2014.

bouwwerken en zijn van toepassing op alle bouwwerken (woningen, kantoren, maar ook tunnels, viaducten en bruggen). Het bouwbesluit is in de praktijk op veel momenten en terreinen niet goed toepasbaar gebleken op evenementen. CrowdProfessionals komt in de praktijk vaak situaties tegen die niet (goed) geregeld worden door het Bouwbesluit. Ook de overheid en brandweer zelf worstelen met de toepasbaarheid. Steeds vaker wordt in de praktijk aansluiting gezocht bij de Engelse "Guide to Health, Safety and Welfare at Music and Other Events" (de Purple Guide) die in het Verenigd Koninkrijk en grote delen van de wereld inmiddels de standaard vormt. Het handelt met name om representatieve doorstromingsnelheden en -aantallen; zowel in normale situaties (voorspellingen crowd management) als in noodsituaties (aannames voor ontruiming/evacuatie). De normen in de Purple Guide zijn overigens overwegend fors strenger dan de normen uit het Bouwbesluit 2012.

Ook worden in meerdere (Veiligheids)regio's in Nederland aanvullende Handreikingen geschreven om nadere, meer praktijkgerichte, regels te schrijven voor evenementen. De reden dat rond evenementen(locaties) gezocht wordt naar meer passende normen is gelegen in het feit dat massa's op evenementen zich anders gedragen dan mensen in gebouwen. Gebouwen zijn vooral ontwikkeld om zelfstandig te voorzien in vluchtwegen en faciliteiten. De mens speelt in die opzet een meer ondergeschikte rol en systemen (ontruimingsinstallaties, brandmeldcentrales etc.) voorzien dan in de "organisatie van veiligheid". Dit is bij evenementen niet het geval. Het ontwikkelen van een calamiteitenregeling voor deelgebieden is wat ons betreft dan ook een must!

Sommige normen uit het Bouwbesluit blijven evenwel valide in alle situaties omdat zij universeel van toepassing zijn. Het bouwbesluit gaat bijvoorbeeld uit van het feit dat mensen slechts een korte tijd door de rook kunnen lopen en snel geëvacueerd moeten kunnen worden. Dat blijft zo in alle situaties. Cafés moeten dus snel leeg kunnen stromen om de mensen in veiligheid te kunnen brengen bij brand. Dat vereist dat er ruimte voor het café is om uit te stromen.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 6.37 lid 2 Bouwbesluit 2012 (Bereikbaarheid bouwwerk voor hulpverleningsdiensten) moet ten behoeve van het verkeer van de hulpverlenende diensten een doorgaande route ondermeer aan onderstaande eisen voldoen:

- Een breedte van ten minste 4,50 meter en
- Een vrije hoogte boven de kruin van de weg van ten minste 4,20 meter.

Dit artikel bevat dus een minimumeis voor de inrichting van (routes naar/binnen) evenementgebieden.

2.4 De relatie met ontruimen en ontvluchten

Als het gaat om ontruiming dan is de algemeen aanvaardde norm dat evenementgebieden in de buitenlucht binnen 8 minuten leeg moeten kunnen zijn. Vanzelfsprekend gaat het in het geval van Koningsdag niet over de gehele binnenstad, maar over deelgebieden; bijvoorbeeld de Grote Markt en de aanwezige cafés. Dit is al een hele uitdaging omdat ook in de cafés veel mensen aanwezig zijn⁴. Dit is ook de reden dat de verbindingssassen in het gebied en het aansluitende gebied vrij van obstakels moet zijn (en blijven!). Een voorbeeld is het uitstroomgebied tussen de Grote Markt en de Poelestraat. In dit gebied mogen geen objecten de uitstroom –in welke richting dan ook- afremmen.

⁴ In de 3 gezusters zijn bijvoorbeeld tijdens de piek ca. 3.700 mensen aanwezig die snel uit moeten kunnen stromen. Hier is ruimte nodig op de straat voor het café.

3. BELEIDSUITGANGSPUNTEN

3.1. Workshopuitkomsten

De workshop omtrent Koningsnacht en – dag vond plaats op 21 januari 2016. Het doel van deze workshop was om van gedachten te wisselen en informatie te verzamelen omtrent Koningsnacht en –dag in Groningen. CrowdProfessionals wilde met name informatie verzamelen omtrent eventuele bottlenecks in de binnenstad, waar en wanneer deze zich voordoen tijdens de vieringen en waar eventuele kansen en bedreigingen liggen. Onderstaand sommen wij de belangrijkste uitkomsten op:

- Focusgebieden: Grote Markt, Vismarkt, Poelestraat en – plein, Peperstraat en “Ellebogen”;
- Er is op enkele onderdelen een verschil in perceptie over bottlenecks en bedreigingen rondom Koningsnacht – en dag tussen de verschillende diensten;
- De Oranjevereniging is verantwoordelijk voor de vergunningsaanvraag voor de Koningsdagvieringen, met daarin ondermeer de vrijmarkt en de evenementen op de Grote Markt en Vismarkt. De Oranjevereniging organiseert zelf geen evenement op de Grote Markt, dat is uitbesteed. De vereniging organiseert wel zelf het evenement op de Vismarkt en zij coördineert de vrijmarkt en enkele activiteiten op de dag zelf.
- De coördinatie van het evenement vindt plaats op drie centrale posten; de Schweitzerlaan, het Marktkantoor en (evenementenorganisator van de Grote Markt) de Doelen;
- De hulpdiensten (politie, brandweer en GHOR) kunnen met name op Koningsnacht soms hun werkzaamheden onvoldoende goed of snel uitvoeren door grote drukte binnen gebieden;
- Er is geen concrete samenwerking⁵ of communicatie tussen de verschillende pleinen. Ook de beveiliging is niet gemeenschappelijk georganiseerd;
- De perceptie van de verschillende diensten met betrekking tot de bezoekersaantallen per focusgebied komen niet altijd overeen met het fysiek mogelijke maximale aantal bezoekers;
- Er zijn geen uitgewerkte ontruimingsregelingen voor de gehele binnenstad of de losse deelgebieden voor Koningsnacht- en dag;
- De communicatie richting de bezoekers, in diverse vormen, is in het gehele proces nog niet optimaal. *Verwachtingsmanagement* wordt dan ook nog onvoldoende gebruikt.

3.2 Interviews

Om nadere inzichten met betrekking tot bepaalde te verkrijgen, zijn er op 28 januari 2016 interviews afgenomen met de verschillende diensten. Hieronder een overzicht van de geïnterviewden:

1. Oranjevereniging;
2. Groningen City Club;
3. Brandweer, GHOR en Verkeersafdeling gemeente Groningen;
4. Politie;
5. Koninklijke Horeca Nederland;
6. Gemeente Groningen.

De interviews gaven inzichten over zaken waar de partners tijdens Koningsnacht – en dag mee te maken krijgen. Deze informatie hebben wij grotendeels ook meegenomen en uitgewerkt in de analyses van de deelgebieden. Onderstaand een overzicht van de meest belangrijke “overige” zaken:

- De Oranjevereniging is vergunningsaanvrager voor de Groningse Koningsdagviering. Tijdens de nacht vragen zij vergunning aan voor de Grote Markt en de Vismarkt. De overige initiatieven vragen zelf vergunning aan (o.a. Poelestraat en het Ellebogen-gebied).

⁵ In een aantal gevallen zijn er strijdige (commerciële) belangen.

- De Oranjevereniging organiseert zelf geen evenementen tijdens Koningsnacht⁶, maar is wel onderdeel van de coördinatie vanuit het Marktkantoor;
- De coördinatie en samenwerking tijdens het evenement is versnipperd. Hierdoor beleven de verschillende diensten de samenwerking niet als optimaal;
- Het beleid omtrent de festiviteiten wisselt en er vindt geen of onvoldoende evaluatie van het evenement plaats;
- Er is een kaderbrief met enkele beleidsuitgangspunten. De hulpdiensten zouden meer inbreng willen hebben in de inhoud;
- Het traject rondom de vergunningsaanvraag start doorgaans te laat en ook onvolledigheid leidt meermaals tot "last-minute" wijzigingen van vergunningen. Deze wijzigingen leiden in potentie weer tot tegenstrijdige maatregelen;
- Er is een minimale planvorming voor het evenement en er zijn geen volledig uitgewerkte calamiteitenregelingen beschikbaar. Veel komt aan op directe *besluitvorming on site* waardoor de politie veelal in leidende positie komt c.q. gedwongen wordt;
- De perceptie van de bezoekersaantallen wisselt per dienst;

3.3 Kaderbrief; de leidende beleidsuitgangspunten Koningsdag 2016

De kaderbrief is het uitgangspunt voor Koningsnacht – en dag. Vanuit de regels in de kaderbrief worden als het goed is plannen opgesteld, de coördinatie bepaalt en de (ook: publiek-private) samenwerking bewerkstelligd. Door het beleid voor koningsnacht – en dag vooraf vast te stellen, kunnen vergunningaanvragers hiermee rekening houden en zouden er geen tegenstrijdigheden moeten kunnen voorkomen tussen uitgangspunten enerzijds en planvorming en uitvoering van het evenement anderzijds. De belangrijkste beleidsuitgangspunten uit de brief zijn als volgt:

- De kaders gelden voor de binnenstad inclusief de buitenkant van de Diepenring en de evenementenlocaties dichtbij de binnenstad: Westerhaven, Ossenmarkt, Damsterplein en de directe omgeving daarvan;
- Als oplossing voor de overcrowding van het Poeleplein / Peperstraat gebied wordt er een surprise-act op de Vismarkt georganiseerd;
- Het doel is om de met een nieuwe programmering meer live bandjes te programmeren en hiermee de druk in de binnenstad te verlichten en een divers muziekaanbod op verschillende plekken aanbieden;
- De aanvragen voor een evenementenvergunning voor Koningsnacht en Koningsdag 2016 dienen vóór 20 januari 2016 door ons ontvangen te zijn;
- Als er te lang wordt gewacht is de kans aanwezig dat uw aanvraag niet meer ingepast kan worden en daarom wordt afgewezen;
- Voor de opbouw van de evenementen in relatie tot de marktkramen en vaste standplaatsen (Grote Markt en Vismarkt) vindt aparte afstemming plaats tussen de Oranjevereniging, vaste standplaatshouders en marktondernemers. Hierin vindt geen coördinatie van de gemeente plaats.
- Vorig jaar werd de programmering onderbroken tussen 18.00 en 19.00 uur, het zgn. pauze-uur. In 2016 zal er geen pauze-uur worden opgelegd, omdat in de praktijk is gebleken dat het feest op doordeweekse dagen na een pauze-uur niet meer op gang komt;
- Om een veilig verloop van Koningsnacht en Koningsdag te realiseren, dient er genoeg ruimte te blijven voor de hulpdiensten en voor de doorstroming van het verkeer. De calamiteitenroutes zijn aangegeven in bijgaand kaartje.

⁶ Ook het evenement op de Vismarkt wordt door een derde partij (Van Gelder) uitgevoerd.

- Tegen het spontaan uitdijen van activiteiten voor de horecabedrijven tot op de openbare weg moeten ondernemers zelf fysieke maatregelen nemen en voldoende beveiligers inzetten. Er wordt streng opgetreden wanneer calamiteitenroutes niet vrij worden gehouden.
- Vanuit veiligheidsoverwegingen is in de Gelkingestraat, Peperstraat en Papengang de collectieve festiviteitenregeling niet van toepassing. Dat betekent in de praktijk dat de horecabedrijven in deze straten alleen binnen muziek ten gehore mogen brengen. In de Gelkingestraat kan gekeken worden naar de mogelijkheid van een kleinschalig muziekevenement.
- De Oranjevereniging en de gemeente gaan in de aanloop naar Koningsdag verschillende communicatiemiddelen inzetten om bezoekers te informeren over de evenementen, regels, openbaar vervoer, de aanloop- en aanrijroutes, parkeren e.d.
- Van evenementenorganisatoren verwachten wij dat zij de bezoekers van hun evenement informeren over de gedragsregels van het evenement. Daarnaast is het van belang dat evenementorganisatoren ook omwonenden en aangrenzende ondernemers goed en tijdig informeren. Wij adviseren om in de kaders ook op te nemen dat het informeren van bewoners moet geschieden middels een (vooraf door de gemeente goedgekeurde) bewonersbrief.

In zijn algemeenheid adviseren wij om de inhoudelijke omschrijvingen meer concreet te maken per gebied en zodoende meer stevige kaders te formuleren als startpunt voor aanvragen, toetsing en planvorming. Het vermelden in de kaderbrief van de nog te bepalen *surprise*-act kunnen wij niet zo goed plaatsen, mede omdat besluitvorming nog plaats moet vinden.

Als de tekst vermeldt dat aanvragers de kans lopen dat de aanvraag niet meer ingepast kan worden als deze niet op tijd binnen is, komt dat anders over dan wanneer de tekst stelt dat aanvragen die na 20 januari binnen komen niet meer in behandeling worden genomen.

Het pauze-uur werkt wat ons betreft net als het plaatsen van een afzetting; het moet vooraf duidelijk zijn zodat men (verwachtingen managen) ook weet wat men kan verwachten. Het hanteren van het pauze-uur in het ene jaar en het andere jaar niet, leidt in potentie tot onduidelijkheid.

Wij zijn van mening dat een veilig evenement organiseren ook betekent dat er voldoende tijd is om veilig te bouwen (en marktkramen af te breken). Tussen einde opbouw en start evenement moet immers ook gedegen geschouwd kunnen worden.

4. AANTALLEN, INSTROOM, CIRCULATIE & UITSTROOM

4.1 Aannames bezoekersaantallen

Tijdens Koningsnacht- en dag zijn er grote aantallen personen aanwezig op de pleinen in de binnenstad. Daar bovenop zijn veel bezoekers aanwezig in de horecagelegenheden. Er heeft nooit een precieze telling van het aantal bezoekers plaatsgevonden. Eerste aannames van de verschillende diensten tijdens de workshop liepen sterk uiteen. Overwegend lijken aannames te hoog ingeschat.

In de workshop werd vastgesteld dat zowel tijdens Koningsnacht – en dag de meeste bezoekers per fiets of het openbaar vervoer naar de binnenstad kwamen. Als er gekeken wordt naar de gegevens van de bus vervoerders en deze in vergelijking worden gezet met de totale bezoekersaantallen, dan

ontstaat een reëel beeld van het totale bezoekersaantallen; deze zijn lager dan in de eerste schattingen werd aangenomen. De gegevens betreffen het vervoer door zowel Qbuzz, die de concessie heeft in stad en provincie, als de Qliners (Emmen, Assen, Drachten) die door Arriva worden gedaan. De aantallen zijn tijdens Koningsnacht ongeveer 6.000 reizigers en tijdens Koningsdag ongeveer 16.500 reizigers.

Als er vervolgens gekeken wordt naar de mathematische berekening van het **bruto vloeroppervlak** van de Grote Markt, de Vismarkt en de Poelestraat, dan kunnen er ongeveer 40.000 a 50.000 personen op deze pleinen aanwezig zijn. Dit aantal is (zie onder) berekend zonder de capaciteit in de horecagelegenheden, maar ook over het gehele vloeroppervlak terwijl grote delen niet beschikbaar zijn door podia, bars, backstage gebieden, afzettingen etc.:

Bij gemiddeld 3 personen per m²:

- Markt = ca. 6.156 m² opp. x 3 p/m² = 18.468 pers.
- Vismarkt = ca. 5.940 m² opp. x 3 p/m² = 17.820 pers.
- Poelestraat = ca. 1.170 m² x 3 p/m² = 3.510 pers.+
- Totaal = **39.798 pers.**

Bij gemiddeld 4 personen per m²:

- Markt = ca. 6.156 m² opp. x 4 p/m² = 24.624 pers.
- Vismarkt = ca. 5.940 m² opp. x 4 p/m² = 23.760 pers.
- Poelestraat = ca. 1.170 m² x 4 p/m² = 4.680 pers.+
- Totaal = **53.064 pers.**

Hierbij moet de capaciteit van de Peperstraat, het gebied rond de Ellebogen, de Gelkingestraat en de aanwezigen op de diverse verbindingsroutes nog meegeteld worden. Wij veronderstellen dat maximaal circa 60.000 a 70.000 mensen de in binnenstad aanwezig zijn.

4.2 Spreiding en instroom; druk op Koningsnacht

De spreiding en instroom van een evenement is nooit gelijkwaardig verdeeld. Bepaalde gebieden en momenten ervaren een hogere druk dan andere gebieden en op andere momenten kan dat weer anders zijn. Zolang dit bekend is, hoeft het geen probleem te zijn. Om de spreiding en instroom enigszins te reguleren, kunnen er passende maatregelen worden genomen.

Het uitgangspunt is dat Koningsnacht en -dag in de binnenstad van Groningen zeer druk is. De drukte is tijdens Koningsnacht groter/intensiever dan op Koningsdag. Als gekeken wordt naar de spreiding en instroom tijdens Koningsnacht en -dag, dan zijn dichtheden in deelgebieden het hoogst tijdens Koningsnacht. De hulpdiensten kunnen op bepaalde momenten en bepaalde plekken hun werk niet meer volledig of snel genoeg uitvoeren. Het grootste probleem op het gebied van spreiding en instroom is de stroom vanuit de Grote Markt en Vismarkt richting de Poelestraat tussen 01.00 uur en 01.30 uur. De programmering stopt op de Grote Markt en de Vismarkt tussen 01.00 uur en 02.00 uur, vervolgens willen veel bezoekers richting de Poelestraat om het feest daar voort te zetten. Omdat de Poelestraat – plein tegen die tijd al erg druk zijn, levert dit capaciteitsproblemen op. Daar bovenop zijn de horecagelegenheden in de Poelestraat en –plein ook vol; een risicovolle situatie omdat bezoekers bij calamiteiten in de cafés niet direct uit kunnen stromen vanwege de overvolle straat.

Daarnaast zijn de horecagelegenheden in de Peperstraat, een van de noodroutes het gebied uit voor bezoekers, ook volledig vol en is het relatief druk op de Peperstraat.

Daarnaast is het altijd druk in de gebieden tussen de focusgebieden. Met name Tussen Beide Markten, Oosterstraat, Gelkingestraat, Folkingestraat. Het is van belang dat deze gebieden ruimte bieden voor een eventuele uitstroom tijdens een calamiteit. Figuur 4 geeft weer welke gebieden vrij van obstakels en grote aantallen bezoekers moeten blijven in het geval van een ontruiming.

Figuur 4: Vrij te houden gebieden in het geval van een ontruiming

4.3 Circulatie en verbindingssassen & -gebieden

Tussen de verschillende gebieden vindt circulatie plaats via verbindingssassen. In de workshop en de interviews kwamen een aantal knelpunten in de verbindingengebieden naar voren. Het is van belang dat de verbindingengebieden vrij blijven van opstoppingen en knelpunten. Met name in het geval van een ontruiming is het belangrijk dat de verbindingengebieden de ruimte bieden om als uitstroomgebied te gelden van de focusgebieden. Figuur 4 geeft deze assen en gebieden weer.

In de workshop werd duidelijk dat met name de hoeken van de Grote Markt en de Vismarkt vol staan met bezoekers. Dit betekent dat in het geval van een ontruiming, het uitstroomgebied voor de Grote Markt en de Vismarkt beperkt is c.q. langzaam op gang komt. Ook de Tussen Beide Markten, Oosterstraat, Gelkingestraat, Folkingestraat kennen hoge bezoekersaantallen. De wetenschap dat deze gebieden hoge dichtheden kennen impliceert dat – gezien het belang van doorstroming bij calamiteiten- dat er een plan per gebied moet komen wat voorziet in adequate ontruiming door passende inzet, regels en communicatie.

4.4 Uitstroom en fasering

De fasering van de programmering kan de uitstroom positief beïnvloeden. Met name de uitstroom van de Grote Markt en de Vismarkt richting de Poelestraat vormt vanwege de massaliteit een

structureel probleem. De afgelopen jaren heeft er een gefaseerde programmering op de Grote Markt en Vismarkt plaatsgevonden. Dit heeft niet tot gewenste resultaat geleidt.

Dit jaar is een surprise-act op de Vismarkt georganiseerd om de druk bij het Poelegebied weg te nemen. Wij zijn van mening dat het voor dit jaar een goede optie kan zijn om de druk in het Poelegebied te verminderen. Desondanks zijn wij van mening dat voor komende jaren er een combinatie van maatregelen opgesteld dienen te worden om de druk bij de Poelestraat weg te nemen. In hoofdstuk 5 gaan we hier dieper op in.

5. CONCEPT AANVRAAG 2016

De aanvragen voor Koningsnacht- en dag 2016 zijn al in behandeling, grote aanpassingen dit jaar zijn hierdoor niet mogelijk. Wij brengen een aantal praktische adviezen voor de gebieden uit die voor 2016 al ingezet kunnen worden:

5.1 De Grote Markt

- De plaatsing van het grote podium in combinatie met een backstage area kan de hekkenlijn bij de Poelestraat vervangen. Hierdoor ontstaat een meer natuurlijke blokkade;
- Tussen Beiden Markten dient in onze ogen een vrije doorgang te zijn voor de Vismarkt en de Grote Markt. Voorwaarde is goede communicatie over de looproute richting Poelegebied;
- Plaatsing van de toiletten voor de ABN AMRO leidt tot een situatie waarbij er een in- en uitstroom plaats kan vinden langs beide zijden van de toiletten richting Oude Ebbingestraat en Kreupelstraat;
- Informatie omtrent de routes richting de Poelestraat is cruciaal. Essentie van de boodschap = *De Grote Markt is geen verbinding richting de Poelestraat!* Deze communicatie dient op verschillende manieren geuit te worden; zowel vooruitlopend op Koningsdag (lokale media) als tijdens de nacht en dag (tekstkarren, LED-schermen, social media etc.).

5.2 De Vismarkt

- Het is van belang om vooraf onomstotelijk aan te geven welke plekken vrij moeten blijven van obstakels zodat de hulpdiensten het gebied kunnen bereiken en hun werkzaamheden kunnen uitvoeren;
- Op het bovenstaande punt dient duidelijke communicatie en een strenge handhaving plaats te vinden.
- Dit geldt ook voor het parkeren van fietsen in de omgeving; vluchtroutes moeten vrij zijn om de grote hoeveelheid mensen af te kunnen voeren indien dat opeens nodig blijkt.

5.3 Poelestraat

- Voor het Poeleplein is het van belang om de inrichting van het gebied volgens de afbeeldingen van figuur 11 over te nemen. In de normale situatie en in het geval van een calamiteit vormen bars en podia geen obstakel meer en wordt doorstroming bevorderd;
- Communicatie in het Poelegebied is van cruciaal belang. Door middel van tekstkarren, LED schermen en omroepberichten dienen bezoekers geïnformeerd te worden over overcrowding, looproutes en eventueel calamiteiten.

5.4 Vrijmarkt & Ellebogen

- De straten en steegjes rondom de "Ellebogen" dienen vrij van obstakels te zijn en met name vrij van fietsen. In het geval van een ontruiming is alle beschikbare ruimte nodig om een veilige en ordelijke ontruiming te organiseren;

- De schuine afzetting op de Zwanestraat / Stoeldraaijerstraat is volgens de betrokkenen een werkend concept. Wij wijzen op het feit dat, als de massa vanuit de Grote Kromme Elleboog wil vluchten, een bocht in het traject niet bevorderend werkt. Het zou goed zijn om de constructie zo te maken dat een bredere doorgang –bijvoorbeeld 2 bouwherken breed (= 7 meter)- direct geopend kan worden bij een calamiteit zodat men richting Zwanestraat en Stoeldraaijerstraat kan vluchten; mede omdat de calamiteitsroute over de Oude Kijk in het Jatstraat verloopt en mensen nu (alleen) over deze route uitstromen.
- Obstakels op de Vrijmarkt mogen alleen geplaatst worden op de daarvoor aangewezen plekken. Het is van belang om voldoende breedte voor de calamiteitsroute te behouden;
- Wij beluisterden dat alle stakeholders weten dat ruimte van belang is en dit ten volle onderschrijven, maar dat scherpe handhaving(capaciteit) meer prioriteit verdient. Voorafgaand dient vanzelfsprekend ook communicatie plaats te vinden met betrekking tot het plaatsen van obstakels (kleedjes, kraampjes etc.) en de factor handhaving; als mensen een reëel risico lopen om weg gestuurd te worden (en dan helemaal geen positie meer te hebben) zullen wij eerder geneigd zijn om de regels te volgen.

6. GROTE MARKT

6.1 Knelpuntenanalyse / ervaringen 2015

De Grote Markt kent tijdens Koningsdag- en nacht een aantal knelpunten. Het grootste knelpunt is de stroom tijdens Koningsnacht richting de Poelestraat rond 01.00. Er is een hekkenlijn geplaatst aan de rechterkant van de Grote Markt, om de Poelestraat te ontlasten. Het gevolg hiervan is dat het eerste gedeelte van de Poelestraat weinig bezoekers heeft, tot onvrede van de horecaeigenaren in dat gedeelte.

Het is ook druk aan de onderkant van de Grote Markt richting de Vismarkt, rondom het Waagplein. Ook hier is een hekkenlijn geplaatst, waardoor een directe bezoekersstroom van de Vismarkt richting de Poelestraat over de Grote Markt onmogelijk gemaakt wordt.

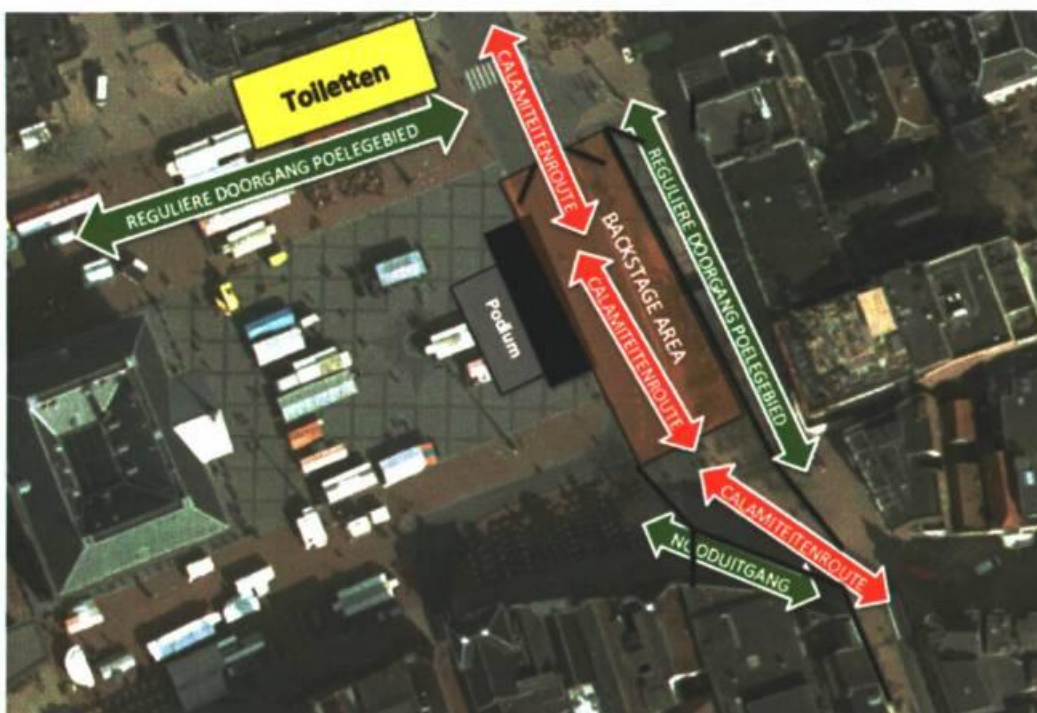

Figuur 5: De Grote Markt 2015

6.3 Advies met betrekking tot inrichting

Het advies met betrekking tot de inrichting kan in twee delen verdeeld worden. Het eerste gedeelte bestaat uit de bovenkant van de Grote Markt, rondom de Poelestraat en het tweede gedeelte aan de onderkant rondom het Waagplein.

Het is van belang dat de bezoekersstromen vanaf de Grote Markt richting de Poelestraat beheerst worden. Afgelopen jaren is dit gedaan door middel van een hekkenlijn. Wij vinden deze afsluiting ook noodzakelijk. Wij adviseren de afsluiting meer natuurlijk te maken; bijvoorbeeld in de vorm van de backstage area behorend bij het podium. Op die manier is het voor bezoekers vanaf de Vismarkt meteen duidelijk dat een doorstroom over de Grote Markt richting de Poelestraat niet mogelijk is. Het is van belang om nooduitgangen te faciliteren om een uitstroom bij een ontruiming mogelijk te maken. Ons advies is om de linkerkant van de Grote Markt (naast het podium) open te laten, zodat de Poelestraat niet volledig is afgesloten en ook hier een uitstroom mogelijk is tijdens een ontruiming. Via de linkerkant van het podium is de Poelestraat wel bereikbaar. De calamiteiten route verloopt door het backstage gebied⁷. Als het Poelegebied volgelopen is kan de doorgang bij het Martiniekerkhof afgesloten worden zodat mensen niet in een "dead end" komen staan. Uitstroom vanuit de Poelestraat kan dan vanzelfsprekend alleen nog plaatsvinden richting Oosterstraat. Er kan ook gekozen worden om, op basis van de ervaring, de doorgang te sluiten om 00.30 uur en dit vooraf ook te communiceren.

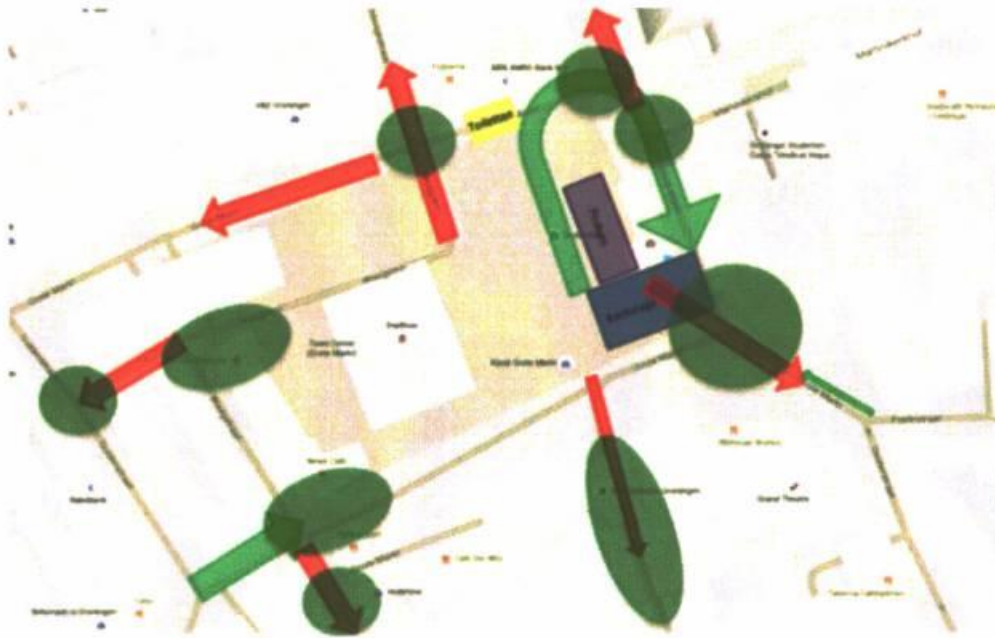

Figuur 6: Inrichting Grote Markt

Aan de onderkant van de Grote Markt adviseren wij om de hekkenlijn richting Tussen Beide Markten te verwijderen en een stroom vanuit de Vismarkt naar de Grote Markt weer mogelijk te maken. Het is belangrijk om hier informatie te verschaffen richting bezoekers, dat de Poelestraat niet bereikbaar is via de (onderzijde) Grote Markt. De doorgangen richting de Grote Markt dienen vrij van obstakels te zijn omdat er al veel mensen in een relatief klein gebied verblijven en ruimtes klein zijn.

De rode pijlen in figuur 7 geven de bezoekersstromen weer in het geval van een ontruiming. De groene pijlen zijn de reguliere bezoekersstromen, de groene cirkels zijn de vrij te houden ruimten.

⁷ Deze route kan ook gebruikt worden om artiesten e.d. aan/af te voeren; parkeren voertuigen buiten de route.

Figuur 7: Inrichting Grote Markt

6.4 Advies rond communicatie

Communicatie is een cruciaal onderdeel van crowd management. Goede communicatie vooraf én tijdens het evenement zal het gedrag van bezoekers beïnvloeden. Voor de Grote Markt is het van belang om de communicatie te richten op bezoekers die via de Grote Markt richting de Poelestraat willen gaan. Er moet duidelijk gecommuniceerd worden dat dit niet mogelijk is langs de onderzijde en ook moet gecommuniceerd worden wanneer de doorgang sluit; bijvoorbeeld vooraf melden dat deze doorgang om 00.30 uur sluit. Het doel is om bezoekers naar de Grote Markt te trekken die voor de programmering komen (en/of de horecagelegenheden). De Grote Markt is GEEN verbindingsroute. Deze communicatie dient plaats te vinden op logische routes in de binnenstad van Groningen door middel van tekstkarren of LED-schermen. Een LED-scherm hoog boven een afsluiting ("Poelestraat = VOL, route afgesloten") houdt mensen op afstand al weg bij de (geblindeerde) hekken. Ook in de directe omgeving van de Grote Markt dienen tekstkarren met informatie geplaatst te worden. Tevens dienen de LED-schermen geprogrammeerd te worden voor calamiteiten en eventuele berichten dienen voorbereid te worden en via de omroepinstallatie ten gehore gebracht te worden. Tot slot dient er in de aanloop naar het evenement via sociale media en overige mediakanalen gecommuniceerd te worden over de programmering en looproutes rondom de Grote Markt.

6.5 Advies aangaande de organisatie / management

De organisatie van de Grote Markt is een belangrijke partij rondom de festiviteiten op de Grote Markt. Op dit moment is vergunningsaanvraag en de uitvoering van de festiviteiten verdeeld over twee partijen. Ons advies is om de vergunningsaanvraag (en daarmee de verantwoordelijkheid) en de uitvoering bij de organisator van de festiviteiten op de Grote Markt zelf neer te leggen zodat ook operationele lijnen kort(er) zijn. Zo kan de gemeente haar coördinerende rol op beter opnemen.

7. VISMARKT

7.1 Knelpuntenanalyse / ervaringen 2015

Ook de knelpunten met betrekking tot de Vismarkt kunnen verdeeld worden in twee gebieden. Ten eerste ontstaat er soms een knelpunt aan de bovenkant van de Vismarkt op de verbinding richting de Grote Markt. Daarnaast is er het knelpunt aan de onderkant van de Vismarkt (naast het podium). Dit gebied wordt, zo geven hulpdiensten aan, vol gezet met fietsen en andere zaken en hierdoor is de bereikbaarheid van de zuidzijde van de Vismarkt (opstallen) beperkt voor de hulpdiensten. Figuur 4 geeft weer dat ook de omliggende straten vrijgehouden moeten worden van obstakels in het geval van een ontruiming.

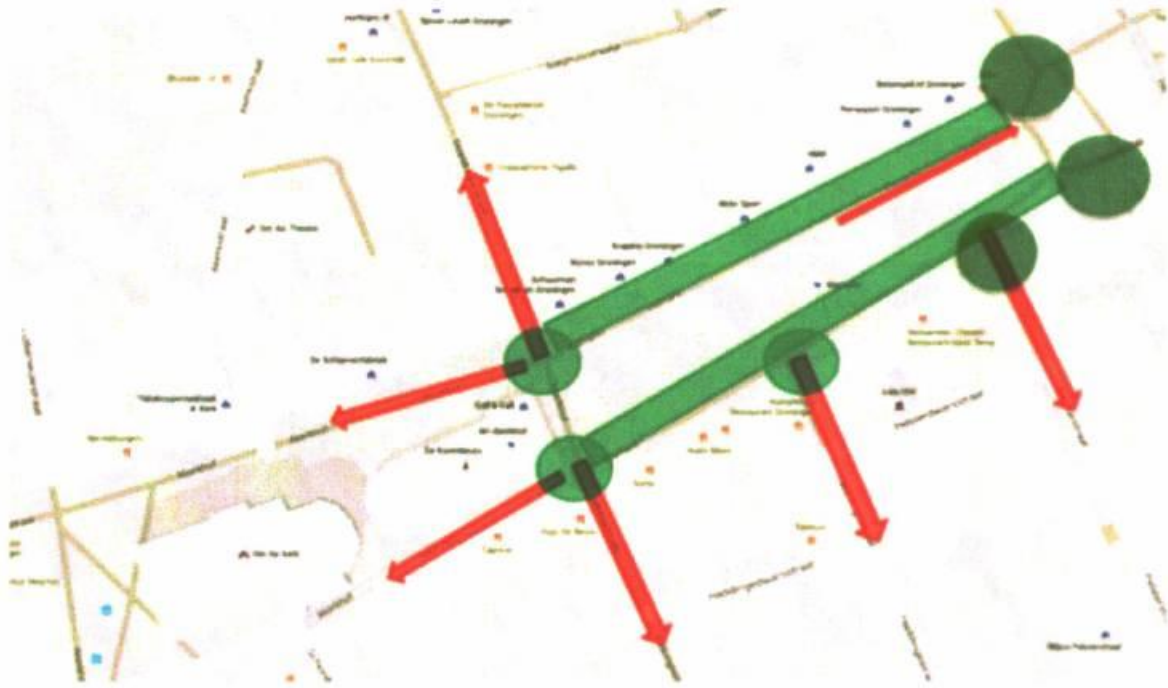

Figuur 8: Vismarkt 2015

7.3 Advies met betrekking tot inrichting

Overcrowding op de Vismarkt is niet het voornaamste probleem, over het algemeen zijn de bezoekersaantallen geen aanleiding voor overcrowding. Ook de inrichting van de Vismarkt levert geen grote problemen op. De grootste uitdaging op de Vismarkt is de bereikbaarheid van het plein voor de hulpdiensten. De calamiteitenroutes worden vol gezet met fietsen of andere obstakels, het is van belang om de calamiteitenroutes vrij te houden van elk obstakel.

In figuur 8 geven de rode pijlen de vluchtwegen weer tijdens een ontruiming. De instroom van het publiek zal volgens dezelfde toegangswegen plaatsvinden. Omdat er genoeg mogelijkheden zijn om het gebied te betreden en er een spreiding van het publiek over het plein / tijd is, verwachten wij geen problemen met tegengestelde bezoekersstromen. Het is van belang dat de groene vlakken vrij blijven van obstakels. De hulpdiensten hebben deze gebieden nodig als calamiteitenroute en werkgebied in het geval van een calamiteit op de Vismarkt.

Figuur 9: Inrichting Vismarkt

7.4 Advies rond communicatie

De communicatie op en rond de Vismarkt dient twee doelen: Ten eerste moet er gecommuniceerd worden over het vrijhouden van de calamiteitenroutes, met name over het plaatsen van fietsen. Ook de communicatie met de betrekking op de handhaving van dit beleid dient gecommuniceerd te worden.

Ten tweede is het van belang de route richting de Poelestraat te communiceren, deze route is niet via de Grote Markt. Als bezoekers de Poelestraat of omliggende straten / pleinen willen bereiken, dienen ze om de Grote Markt heen te lopen. De communicatie omtrent de calamiteitenroutes en de bereikbaarheid van de Poelestraat dient gecommuniceerd te worden via tekstkarren en LED schermen op en rondom de Vismarkt. Ook sociale media dient voor aanvang en tijdens het evenement gebruikt te worden om de bezoekers over de twee onderwerpen te informeren.

7.5 Advies aangaande de organisatie / management

De aanvrager van de vergunning moet ook daadwerkelijk sturing en controle hebben over de verschillende deelevenementen teneinde ook zijn verantwoordelijkheden en taken (opgelegd in de vergunning) feitelijk uit te kunnen voeren. De risicoaansprakelijkheid kan naar onze mening niet "verlegd worden" naar een derde partij, tenzij er een goede overeenkomst tussen beiden deze relatie regelt en ook de vergunningverlener, politie en hulpdiensten hiermee (laatstgenoemden met name in operationeel opzicht) in kunnen stemmen vanuit hun rol in het proces. Een directe operationele lijn tijdens de uitvoering is essentieel!

8. POELESTRAAT/-PLEIN & PEPERSTRAAT

8.1 Knelpuntenanalyse / ervaringen 2015

De Poelestraat/-plein en de Peperstraat is tijdens Koningsnacht- en dag een gebied met zeer veel bezoekers. Met name tijdens Koningsnacht zijn de bezoekersaantallen in de straat, op het plein en in de horecagelegenheden hoog. Daarbij komt ook dat na het einde van de programmering op de Grote Markt en de Vismarkt, veel bezoekers richting dit gebied trekken. Doordat de horecagelegenheden in dit gebied geen sluitingstijden hebben, heeft dit een aanzuigend effect op de bezoekers van de Grote Markt en de Vismarkt.

Door de grote aantallen bezoekers vormt dit gebied één groot knelpunt in de binnenstad van Groningen tijdens Koningsnacht en – dag. De hulpdiensten geven aan dat het lastig is om hun werkzaamheden correct/snel uit te voeren en spreken hun zorgen uit over de gebeurtenissen bij een eventuele calamiteit. Wij delen deze zorgen en denken dat, onder de huidige omstandigheden /organisatiegraad een ontruiming van het gehele gebied niet ordelijk en efficiënt kan plaatsvinden.

Figuur 10: Poelestraat – plein en Peperstraat 2015

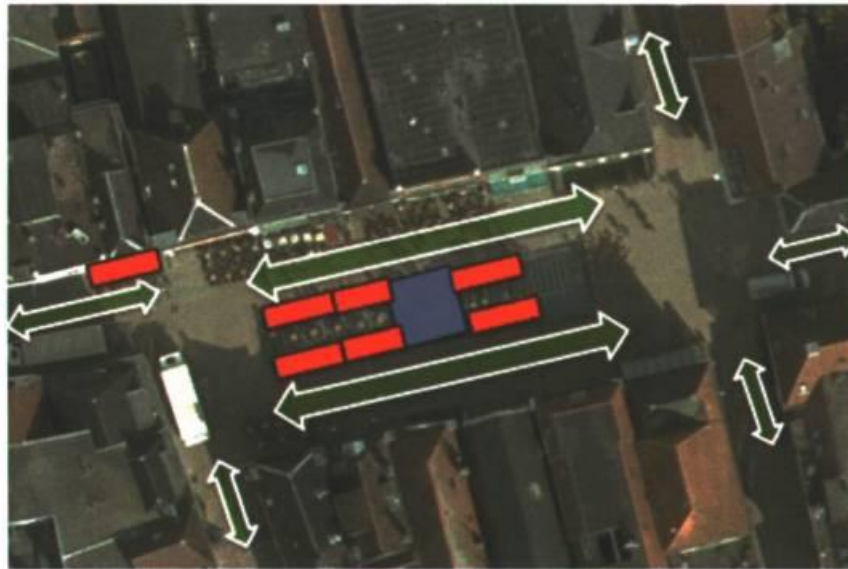
8.3 Advies met betrekking tot inrichting

De combinatie van grote aantallen bezoekers in een relatief klein gebied vraagt om een optimale inrichting van het gebied en de omgeving/routes. De inrichting van het Poeleplein is op dit moment verre van optimaal en zal in het geval van een calamiteit problemen opleveren met betrekking tot de ontruiming van het gebied. Bars en podium vormen al obstakels voor doorstroming in een normale situatie, maar tijdens calamiteiten vormt het podium door de druk van de menigte een extra blokkerende factor en dus een groot risico. Idealiter moet het gebied zelf optimale doorstroming faciliteren terwijl de aan- en afvoerroutes toegankelijk en open moeten zijn.

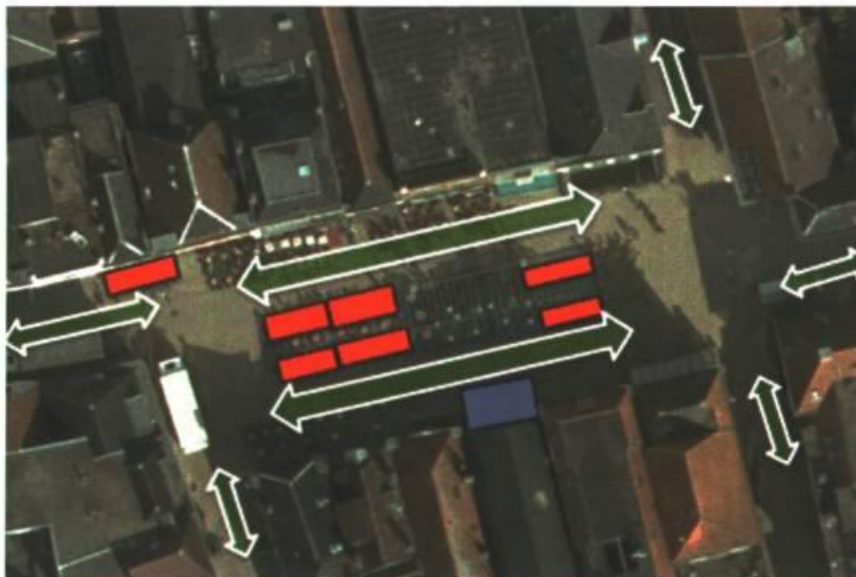

Figuur 11: Inrichting "Poelegebied" 2015

Ons advies is om het gebied bijvoorbeeld als volgt in te richten:

Figuur 12: Inrichtingsmogelijkheden Poeleplein

Figuur 13: Inrichtingsmogelijkheden Poeleplein (2)

Het gevolg hiervan is dat de bars en podia geen obstakel vormen voor de bezoekersstromen in een normale situatie en in het geval van een calamiteit. De verhoging in het midden wordt tevens nuttig gebruikt terwijl struikelgevaar wordt verminderd. Voor de Poelestraat en de Peperstraat adviseren wij om zo min mogelijk obstakels in de straten te plaatsen. Indien er een obstakel (bijvoorbeeld een bar) wordt geplaatst, dient dit zo dicht mogelijk bij de gevel geplaatst te worden. Daarnaast dienen de obstakels bij voorkeur "afgerond" te worden, zodat de mensenmassa langs de obstakels vloeit en niet geblokkeerd wordt door een rechthoekig obstakel. Figuur 14 geeft de vluchtwegen in het gebied weer.

Figuur 14: Vluchtwegen Poelegebied

8.4 Advies rond communicatie

Goede communicatie rondom de Poelestraat is essentieel voor de veiligheid in het gebied. Communicatie zal voornamelijk betrekking moeten hebben op (het voorkomen van) overcrowding van het gebied. Het is van belang om bezoekers bij alle ingangen van het gebied te informeren over eventuele afsluiting van het gebied. Daarnaast is het van belang om een alternatieve plek (surprise-act) te bieden om naar toe te gaan.

In de voorbereiding van het evenement kan al informatie geboden worden betreffende de verwachte overcrowding en afsluiting (bijv. 00.30 uur) van het gebied. Hierbij dienen alternatieven geboden te worden voor de bezoeker; de surprise-act op de Vismarkt.

Om tegengestelde stromen te voorkomen is het van belang om, door middel van tekstkarren (niet in de Poelestraat; te weinig ruimte) en LED schermen of (aangelichte) banners, de bezoekers te informeren over de vluchtwegen en de ingangen. De ingangen en vluchtwegen zijn dezelfde straten. In het geval van een calamiteit moeten bezoekers in de straat (dus vluchtweg) geïnformeerd worden over de calamiteit en de vluchtweg. Boven de doorgang naar de Poelestraat vanaf de Grote Markt (nabij het Martinikerkhof) lijkt een duidelijk, hoog opgehangen, LED-scherm ons zeer verstandig. Voor 00.30 uur kan hier bijvoorbeeld te lezen zijn: "Doorgang richting Poelestraat. Deze doorgang sluit om 00.30 uur of eerder als de straat vol is"

8.5 Advies aangaande de organisatie / management

Het is van belang dat de horecaondernemers in de Poelestraat, het Poeleplein en de Peperstraat gaan samenwerken en eventueel samen een vergunning aanvragen voor de festiviteiten tijdens Koningsnacht- en dag. De samenwerking zal bijdragen aan de algehele veiligheid en het crowd management van het gebied. Een aantal middelen zal ook centraal ingezet moeten worden (aanduiding nooduitgangen, omroep, beveiliging voor afsluiting(en) etc.).

De afgelopen jaren zijn er verschillende pogingen gedaan om de drukte en de bezoekersstromen te beïnvloeden en te reguleren in het gebied. De ene maatregel had meer succes dan de andere maatregel. Desondanks bleef het erg druk in de Poelestraat/-plein en de Peperstraat. Dit gebied

blijft een aantrekkingskracht op de bezoekers van Koningsnacht- en dag houden, met name bezoekers tussen de 18 en 25 jaar. Over het algemeen kan gesteld worden dat dit dezelfde doelgroep is als tijdens een reguliere uitgaansavond. Deze doelgroep wil, ongeacht of het Koningsnacht- of dag is, naar de Poelestraat-/plein en/of de Peperstraat. Dit is ook het gedrag dat zij op een reguliere uitgaansavond vertonen. Het enige verschil is dat er veel meer bezoekers op dat moment in het gebied aanwezig zijn en dit kan leiden tot overcrowding. De bezoekers houden hier geen rekening mee (awareness); men blijft komen, ook als de straat al vol is. Het gehele gebied afsluiten is in onze ogen geen optie. Het gebied is vanuit meerdere richtingen te benaderen en afsluiten betekent ook dat meerdere beveiligingsposten bemand moeten worden en dat de uitstroom in potentie sterk beperkt wordt; Voor de afzettingen zal een ophoping van mensen die het gebied in willen plaatsvinden zodat snelle ontruiming moeilijk wordt. Het middel (afsluiten) vormt op dat moment een bedreiging.

De enige manier die overblijft om de enorme bezoekersaantallen te reguleren is het invoeren van sluitingstijden tijdens Koningsnacht. Als de programmering op de Vismarkt en de Grote Markt langer doorgaat, zullen bezoekers daar blijven en de mensen vanaf de Poelestraat zullen na sluiting naar deze pleinen gaan. De Vismarkt en de Grote Markt zijn qua capaciteit en infrastructuur berekend op grotere aantallen bezoekers, dit in tegenstelling tot de Poelestraat en het omliggende gebied wat veel smalle straatjes kent.

Het advies omtrent de inrichting, communicatie en organisatie van het Poelegebied dient nader uitgewerkt te worden in een deel (calamiteiten-)plan voor dit gebied. Alleen op deze manier kan het gebied veilig en grotendeels beheersbaar gemaakt worden tijdens Koningsnacht- en dag. Het uitwerken van het ontruimingsconcept dient in detail gebeuren, inclusief inzet en taakkaarten voor essentiële posities.

9. ELLEBOGEN EN GEBIED VRIJMARKT

De Ellebogen en de Vrijmarkt zijn twee andere gebieden die doorgaans druk zijn, maar geen massale piekbelasting ervaren in de vorm zoals het Poelegebied. Omdat uit de workshop en interviews bleek dat beide gebieden al ruime maatregelen hebben getroffen om het publiek in goede banen te leiden, en een aantal beproefde maatregelen al zijn genomen, hebben wij hier volstaan met de opsomming van een aantal uitgangspunten voor de gebieden:

- De straten en steegje rondom de "Ellebogen" dienen te allen tijde vrij van obstakels te zijn en met name vrij van fietsen. In het geval van een ontruiming is alle beschikbare ruimte nodig om een veilige en ordelijke ontruiming succesvol te kunnen uitvoeren;
- Ook hier adviseren wij om een specifiek (ontruimings-) plan voor de "Ellebogen" op te stellen. In dit plan dienen nadere afspraken met betrekking tot de inrichting, communicatie, ontruiming, inzet, maatregelen, middelen en organisatie vastgelegd te worden;
- Bij ontruiming moet het diagonale hek op de Stoeldraaierstraat wel geopend worden om snelle uitstroom mogelijk te maken.
- Vooraf dient in het Vrijmarktgebied duidelijk gedefinieerd te worden waar wel en niet ruimte is voor vrijmarktactiviteiten. De "no go-area's" moeten daaruit volgen en zij moeten strak gehandhaafd worden.
- Obstakels op de Vrijmarkt mogen alleen geplaatst worden op de daarvoor aangewezen plekken. Het is van belang om voldoende breedte voor de calamiteitenroute te behouden;

- Op het bovenstaande punten dient een scherpe handhaving plaats te vinden. Voorafgaand dient er ook communicatie plaats te vinden met betrekking tot het plaatsen van obstakels (kleedjes, kraampjes etc.) én de strakke handhaving.

10. INTEGRALE OPERATIONELE PLANVORMING & COORDINATIE

Wij adviseren om één Integraal Operationeel Plan (IOP) op te stellen. Dit teneinde:

- Alle diensten te verenigen rond één en hetzelfde operationele plan,
- Alle partners in hun volle kracht te laten werken, en
- Zodoende het evenement zo optimaal beheersbaar en veilig mogelijk te laten verlopen.

Dit integrale plan moet de verschillende deelplannen bevatten voor de deelgebieden. Deze deelplannen gaan per gebied tot detail in op de inrichting, communicatie, organisatie en ontruiming van het gebied alsmede op de organisatie, communicatie(middelen) en andere relevante facetten. Organisatoren en diensten leveren relevante informatie aan voor dit IOP. Doordat in de voorfase veel nadrukkelijker inhoudelijke planvorming plaatsvindt en er daardoor beter zicht ontstaat op benodigde mensen en middelen, ontstaat ook goed zicht op kosten en kostenplaatsen. Tegelijkertijd kan in gezamenlijkheid efficiënt ingekocht (beveiliging en communicatiemiddelen bijvoorbeeld) en gepland worden. Ook kunnen onnodige kosten beter voorkomen worden; kosten die zonder goede planvorming vaak "last minute" optreden en daardoor relatief duurder zijn.

Coördinatie tijdens het evenement vindt vervolgens plaats aan de hand van het IOP en op basis van de scenario's die deel uitmaken van de deelgebied plannen. Vanuit deze insteek is het ook noodzakelijk dat op de locatie waar de operationele coördinatie plaatsvindt, in onze beleving het Markt kantoor, een brede vertegenwoordiging aanwezig is. Binnen de deelgebieden moet een operationeel coördinator van de politie bij voortduring gekoppeld zijn aan een vertegenwoordiger vanuit de organisatie of horeca (met mandaat namens de verenigde horeca-uitbaters). Dit koppel kan dan op lokaal niveau al veel coördineren en besluiten. Grotere besluiten en informatie terugkoppeling vindt dan plaats met het Markt kantoor terwijl besluitvorming op het niveau van de gehele binnenstad (of gebiedsoverschrijdend) op de Schweitzerlaan genomen worden. Ook hier is dus weer sprake van een 3-deling:

• Operationeel/lokaal	Koppel politie/organisatie
• Coördinerend/deelgebied en omgeving	Markt kantoor
• Strategische/opschalend/binnenstad niveau en groter	Schweitzerlaan

Het voordeel van een operationeel koppel binnen ieder gebied is dat bijvoorbeeld snel duidelijkheid gegeven kan worden over incidenten en de geprefereerde aanrijroute voor hulpdiensten. Zij werken onder regie van het Markt kantoor waar een brede interdisciplinaire vertegenwoordiging aanwezig is.

11. BIJLAGEN

Bijlage 1: Kaderbrief Koningsdag 2016

Op woensdag 27 april 2016 wordt Koningsdag 2016 gevierd. Ook volgend jaar willen we van Koningsdag en Koningsnacht samen een gezellig feest maken voor alle inwoners van Groningen. De Algemene Oranjevereniging "Oranje Nassau" en vele ondernemers zullen op verschillende locaties in de stad allerlei festiviteiten organiseren. Op locaties die niet door de Oranjevereniging worden ingevuld, kunnen evenementen worden georganiseerd door andere partijen.⁸

Het Koningsfeest in 2015 was geslaagd, maar het was ook erg druk. De parate diensten hebben aangegeven dat de grens van de capaciteit van de binnenstad is bereikt. Wij zijn daarom samen met deze diensten op zoek naar een evenwichtige programmering die oplossing biedt aan het capaciteitsvraagstuk. We willen met elkaar een bruisend en veilig Koningsfeest voor de Groningers en de Ommelanders organiseren.

Kaders

De hieronder beschreven kaders en huisregels gelden voor:

- de binnenstad inclusief de buitenkant van de Diepenring,
- de evenementenlocaties dichtbij de binnenstad: Westerhaven, Ossenmarkt, Damsterplein en de directe omgeving daarvan.

1. Programmering Koningsnacht

In de nacht is het op het Poeleplein/Peperstraatgebied te druk en hier moeten we iets aan doen. Als oplossing hiervoor willen we, nadat het programma op de Grote Markt is gestopt, een surprise-act met een artiest van naam en faam op de Vismarkt organiseren. Hierdoor verwachten we een verplaatsing van een deel van het publiek naar de Vismarkt in plaats van naar het Poeleplein/Peperstraatgebied. De Oranjevereniging zal dit principe verder uitwerken.

De parate diensten hebben aangegeven dat als het toch te druk wordt in het Poeleplein/Peperstraatgebied, de politie kan overgaan tot afsluiting van het gebied. Er mogen dan alleen mensen naar binnen als eerst mensen het gebied hebben verlaten. Het publiek zal hier van te voren op gewezen worden en tijdens het evenement zal dit gecommuniceerd worden op de schermen. Tijdens het feest zullen we monitoren of deze maatregelen het gewenste effect opleveren.

2. Programmering Koningsdag

We zijn in gesprek met een grote landelijke organisator om op de Drafbaan een groot muzikfestival te organiseren. Hiermee beogen we ook lichte afname van de drukte in de binnenstad, waardoor het gezelliger en aantrekkelijker wordt. We willen ook graag een begin maken om een andere sfeer neer te zetten en stellen voor meer om live bandjes te programmeren. Het doel is om met deze nieuwe programmering de druk in de binnenstad te verlichten en een meer divers muziekaanbod op verschillende plekken. Ook dit gaan we monitoren.

3. Termijn indienen evenementenaanvraag, aanvraag buitentaps⁹ en standplaats

Om alle aanvragen in samenhang te kunnen beoordelen en de vergunningen tijdig te kunnen verlenen moeten **de aanvragen voor een evenementenvergunning voor Koningsnacht en Koningsdag 2016 vóór 20 januari 2016 door ons ontvangen zijn**. Wij raden u dringend aan om een

⁸ Daarbij wordt voorrang gegeven aan evenementen die gezamenlijk worden georganiseerd door initiatiefnemers uit een (deel van een) straat of buurt. De aanvraag van één initiatiefnemer komt pas in aanmerking als er geen gezamenlijke aanvragen voor een evenement in dat gebied zijn ingediend.

⁹ Officieel heet dit een ontheffing van de Drank- en Horecawet.

tapvergunning ook voor deze datum aan te vragen. Als u uw aanvraag voor een buitentap of standplaats ook vóór 20 januari 2016 indient wordt uw aanvraag meegenomen bij de beoordeling van de evenementen. Als u te lang wacht is de kans aanwezig dat uw aanvraag niet meer ingepast kan worden en daarom wordt afgewezen. Met deze aanpak kunnen de parate diensten vroegtijdig adviseren op het totaal van de aanvragen. Wij beogen hiermee de vergunningen sneller te verlenen.

Voor de beoordeling van de mogelijkheid om ontheffing te verlenen t.b.v. een buitentap houden wij de volgende richtlijnen aan:

- de aangevraagde tap dient gesitueerd te zijn voor uw horecabedrijf¹⁰;
- taps mogen in beginsel niet tegenover elkaar worden geplaatst;
- de doorrijruimte voor hulpdiensten moet minimaal 3,5 meter zijn;
- vluchtwegen moeten ten alle tijden vrij zijn;
- ook voor tapcarrousel is een buitentapvergunning verplicht.

4. Begintijd feestelijkheden Koningsnacht dinsdag 26 april 2016

De evenementen starten niet eerder dan 19:00 uur; doch plaatselijke omstandigheden bepalen de echte begintijd. De Vismarkt zal bijvoorbeeld vanaf 19:30 uur beschikbaar zijn voor organisatoren in verband met de afbouw en schoonmaak van de markt. Voor de opbouw van de evenementen in relatie tot de marktkramen en vaste standplaatsen (Grote Markt en Vismarkt) vindt aparte afstemming plaats tussen de Oranjevereniging, vaste standplaatshouders en marktondernemers.

5. Eindtijden Koningsnacht

Het reguliere programma van Koningsnacht eindigt tussen 01.00 en 02.00 uur 's nachts. Na dit tijdstip kan nog een surprise act plaatsvinden op de Vismarkt.

Om een veilige beëindiging van het feest mogelijk te maken zullen de eindtijden op de afzonderlijke pleinen van elkaar verschillen. De gedifferentieerde eindtijden maken - evenals vorig jaar - deel uit van het op te stellen crowd-managementplan.

Op Koningsdag is de eindtijd voor muziek 21.00 uur en is de sluitingstijd voor buitentaps 22.00 uur. De definitieve eindtijden voor muziek en de sluitingstijden van de buitentaps voor de verschillende locaties zullen wij begin februari bekend maken.

6. Geen pauze-uur

Vorig jaar werd de programmering onderbroken tussen 18.00 en 19.00 uur, het zgn. pauze-uur. In 2016 zal er geen pauze-uur worden opgelegd, omdat in de praktijk is gebleken dat het feest op doordeweekse dagen na een pauze-uur niet meer op gang komt.

7. Crowd-managementmaatregelen en communicatiemiddelen

Om grote bezoekersstromen goed naar de verschillende evenementenlocaties te begeleiden en tegelijkertijd de horecastraten goed bereikbaar te houden, zal het plaatsen van hekken noodzakelijk zijn. Dit is ook gebleken tijdens voorgaande edities van het Koningsfeest. De definitieve omvang van deze maatregelen bepalen wij aan de hand van het advies van de parate diensten. Ook zal er in navolging op Koningsdag 2015 veel aandacht zijn voor communicatiemiddelen, zoals digitale schermen en social media om publieksstromen te reguleren en te informeren. De schermen zijn ook te gebruiken om in geval van een calamiteit de bezoekers te instrueren.

¹⁰ Uitzonderingen zijn in overleg mogelijk.

8. Horecabedrijven aan de calamiteitenroute

Om een veilig verloop van Koningsnacht en Koningsdag te realiseren, dient er genoeg ruimte te blijven voor de hulpdiensten en voor de doorstroming van het verkeer. De calamiteitenroutes zijn aangegeven in bijgaand kaartje. Deze routes moeten worden vrijgehouden. Tegen het spontaan uitdijen van activiteiten voor de horecabedrijven tot op de openbare weg moeten ondernemers zelf fysieke maatregelen nemen en voldoende beveiligers inzetten. Er wordt streng opgetreden wanneer calamiteitenroutes niet vrij worden gehouden.

9. Alcoholbeleid en handhaving

Om onveilige situaties voor te zijn door de aanwezigheid van glas en blik, om de kans op alcoholmisbruik te verminderen en de veiligheid van bezoekers en hulpverleners te vergroten, zijn de volgende huisregels in de gemeente Groningen van kracht. Deze huisregels zijn opgesteld vanuit het perspectief van Openbare Orde en Veiligheid. We gaan hier van te voren actief over communiceren en we stellen een pakket aan maatregelen op voor de handhaving.

Vanaf de dag voor Koningsdag vanaf 19:00 uur tot 06:00 uur op de dag na Koningsdag geldt:

voor de *horeca*: geen verkoop van alcohol in glas en blik buiten de horecalokaliteit. Alleen plastic bekertjes en flessen mogen worden gebruikt. De ondernemers zien er zelf op toe dat er geen glaswerk mee naar buiten wordt genomen. Zij zijn in overtreding als er buiten toch glaswerk wordt aangetroffen. Wij adviseren om gebruik te maken van eco-plastic bekertjes;

voor de *detailhandel* (incl. supermarkten, bierservices en avondzaken):

- geen verkoop van alcohol in glas en blik;
- geen alcoholverkoop / uitstallingen op straat.

Voor zowel de *horeca* als de *detailhandel* geldt dat er geen alcoholhoudende dranken verkocht mogen worden aan minderjarigen en aan klanten die al teveel hebben gedronken.

Voor het *publiek* geldt dat het meenemen van alcoholhoudende dranken in glas en blik is verboden. Het publiek mag niet in het bezit zijn van meer dan één alcoholconsumptie.

10. Straten die buiten de collectieve festiviteitendagen vallen

Vanuit veiligheidsoverwegingen is in de Gelkingestraat, Peperstraat en Papengang de collectieve festiviteitenregeling niet van toepassing. Dat betekent in de praktijk dat de horecabedrijven in deze straten alleen binnen muziek ten gehore mogen brengen. In de Gelkingestraat kan gekeken worden naar de mogelijkheid van een kleinschalig muziekfeestje.

11. Terrassen

Als uitgangspunt geldt dat op dezelfde plaatsen als in 2015 de terrassen moeten wijken om ruimte te maken voor de grote stromen bezoekers. Definitieve plekken en tijden volgen na vaststelling van het programma en het crowd-managementplan. Hierover zullen wij u tijdig informeren. Voorlopig kunt u ervan uit gaan dat de terrassen tijdens Koningsnacht om 21:00 uur ingeruimd moeten zijn en op Koningsdag afhankelijk van de drukte, maar in ieder geval uiterlijk om 16:00 uur.

Publiekscommunicatie vooraf, tijdens en na afloop

Van evenementenorganisatoren verwachten wij dat zij de bezoekers van hun evenement informeren over de gedragsregels van het evenement. Daarnaast is het van belang dat evenementorganisatoren ook omwonenden en aangrenzende ondernemers goed en tijdig informeren.

De Oranjevereniging en de gemeente gaan in de aanloop naar Koningsdag verschillende communicatiemiddelen inzetten om bezoekers te informeren over de evenementen, regels, openbaar vervoer, de aanloop- en aanrijroutes, parkeren e.d.

12. Handhaving vergunningsvoorwaarden & ontheffingen

Op de naleving van de regels en de vergunningsvoorwaarden wordt toegezien door politie, gemeentelijke toezichthouders en handhavers en de controleurs van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Planning en aanleveren vergunningaanvraag

Wij verzoeken u de volgende documenten vóór 20 januari 2016 in te leveren:

- evenementenaanvraag met bijbehorend draaiboek en/of tap- of standplaatsaanvraag, inclusief tekening.

Om alle vergunningaanvragen te kunnen beoordelen verzoeken wij u tevens een digitale tekening van uw evenement, tap en/of standplaats op schaal in DWG-bestand (autocad bestand) aan te leveren. Een digitale ondergrond van de stad (op schaal) is op te vragen bij mevrouw Rosanne Bijl <rosanne.bijl@groningen.nl>.

Mocht u hulp nodig hebben bij het maken van de tekening, dan kunt u eveneens contact opnemen met Rosanne Bijl.

Wij adviseren u voor de aanvraag van een evenementen, tap- en/of standplaatsvergunning de volgende websites te raadplegen:

- <https://gemeente.groningen.nl/evenementenvergunning-aanvragen>;
- <https://gemeente.groningen.nl/drank-en-horecawet-ontheffing-aanvragen>;
- <https://gemeente.groningen.nl/incidentele-standplaatsvergunning-aanvragen>.

Nadat op 20 januari 2016 de vergunningaanvragen, draaiboeken en tekeningen zijn ontvangen, gaan wij de aanvragen integraal beoordelen. Aanvragen die wij na deze datum ontvangen, worden geweigerd. Na onze integrale beoordeling wordt u uitgenodigd om uw aanvraag met ons te bespreken. Nadat u onze opmerkingen heeft ontvangen, krijgt u maximaal twee weken de tijd om uw aanvraag compleet te maken en de definitieve stukken aan te leveren. Als wij uw complete aanvraag niet binnen deze periode hebben ontvangen wordt deze geweigerd.

Wij hanteren deze stringente planning om de vergunningen eerder te kunnen verlenen.

Slot

In deze brief zijn algemene kaders opgenomen. Het is mogelijk dat er aanvullende specifieke voorwaarden worden gesteld als de aard van het evenement daar aanleiding toe geeft.

Wij kijken opnieuw uit naar een feestelijke Koningsnacht en Koningsdag en hebben er alle vertrouwen in er samen met u een bruisend feest van te maken.

Mocht u naar aanleiding van deze Kaderbrief vragen hebben over het indienen van uw aanvraag dan kunt u ons mailen: em@groningen.nl. U kunt ook telefonisch contact opnemen met de afdeling Evenementen Management Groningen via telefoonnummer (050) 367 11 55.

Wij zullen deze kaders en andere informatie over Koningsnacht en Koningsdag 2016 op onze website zetten. Wij adviseren u om deze site regelmatig te raadplegen.

Workshop Koningsdag Groningen

- Gemeente Groningen, meerdere afdelingen/sectoren
- Politie Eenheid Noord Nederland
- Brandweer Groningen
- GHOR / VR
- Oranjevereniging

Geïnterviewden:

- Gemeente Groningen, meerdere afdelingen/sectoren
- Politie Eenheid Noord Nederland
- Brandweer Groningen
- GHOR / VR
- Oranjevereniging
- Groningen City Club
- Koninklijke Horeca Nederland

Copyright ©

Niets van deze rapportage mag op welke wijze dan ook worden verveelvoudigd zonder de voorafgaande toestemming van CrowdProfessionals B.V. en de Gemeente Groningen.

Exoneratiebeding

CrowdProfessionals sluit iedere vorm van aansprakelijkheid uit voor eventuele schade of letsel, door welke oorzaak ook ontstaan, die zouden kunnen voortvloeien uit enige regeling, aanbeveling of omissie die in dit rapport van aanbevelingen zou kunnen voorkomen.